

طالب کمی نیست که آید سوئی ما
تا ز بارغِ عشق گیرد بوئی ما

(اشعار)

تصنیف شدہ

سرتاج الشعراء، شاہنشاہِ عشق، منصور آخر زمان، شاعرِ ہفت زبان

حضرت سچل سرمستؒ

مرتب، زوار قاضی علی اکبر درازی

بار اول ————— جنوری ۱۹۶۴ء ————— جلد ۵۰۰

بار دوم ————— اپریل ۱۹۶۶ء ————— جلد ۲۵۰

ہدیہ ۱۔ تی روپیہ ۳

سچل سرمست معلم اعظم

سرتاج الشعراء، شاهنشاہ عشق، منصور آفرزمان، شاعر هفت زبان حضرت
 سچل سرمست، روز الست پنهنجي ڪلام الهي الهام مثنوي رهبر نامہ جي
 ست ۲۷۱ کان ۲۸۵ تائين ٽن قسمن جي سوي جويان عيان ڪيو آهي .
 اهڙي طرح ڪلامن جا برقي قسم آهن . هڪڙو فلمي گانا، جي واهيا آدمي
 پسند ڪن ٿا، ٻيو ديني ڪلام جي شاگرد ۽ عام قسم جا آدمي ۽ اديب پسند
 ڪن ٿا. ٽيون رنداني ۽ حقاني ڪلام، جنهن کي عاشق ۽ طالب حق چا پسند
 ڪن ٿا. هن سرمست الستي ۽ عاشق ازلي جو ڪلام الهي، الهام رنداني
 ۽ حقاني آهي جو عام جي فھر، فراست ۽ عقل ادراڪ کان مٿي آهي. ٻي
 شاعرن فقط پنهنجي دليس جواحوال ڏنو آهي. مگر هن آل ورلد عاشق
 ساري دنيا جي ملڪن ۽ ساري دنيا جي عاشقن جواحوال پنهنجي شعر
 ۾ ڏيکاريو آهي ۽ نهايت عجيب ۽ انوکا مثال پيش ڪري پاڻ کي

نست پر خدا کي هست ڪري ثابت ڪيو آهي. ساري دنيا پر ڪوبه شاعر اهڙا نصيحت آموز سبق سيکاري نٿو سگهي.

پارسي ۾ رهن جوڌو مثنويون لکيل آهن. هي رهبر نامه انهي سلسلي جو ڇهون نمبر مثنوي آهي. باقي رهيل چار مثنويون شائع ٿي ويون آهن. سندس پارسي شعر ۾ فرمايل آهي.

اين سخن عشق است في از شاعر ليت

ڪي خان دانند اين اشعار يا

معني: هيءُ سخن عشق جو آهي، شاعري نه آهي. مگر چئن کي ڪهڙي جان پوندي.

اين حقيقت ترا اثر نڪند

چونکہ هستي تو ساکن بشي

معني: هيءُ حقيقت توتي اثر نه ڪندي جو تون جهنگلي ماڻهون آهي.

الفقيه، قاضي علي اڪبر درازي

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

رهبان نامه

۱. بشنوی این کیفیت حال
۲. کیست بهان کس که بیان میکند
۳. گوینده اوست نگویند
۴. کیستم و کیستم و کیستم
۵. در بحر حیرت افتاده ایم
۶. عبرت این است که تا من کم
۷. طاعت و تقوی ای بدیوار زن
۸. هست پراز درد در ساله بین
۹. رهبان نامه است عجایب کتاب
۱۰. ای تو نباشه بودا و جابجا
۱۱. این سخن و حرف نباشد ز ما
- محو کنی قیل و گهر قال را
- مرز اسرار عیان میکند
- جوینده اوست نجوینم
- خویش نمی دانم تا چیه
- گاه درین عبرت افتاده ایم
- یاشه بی قیمت و یا لاشیم
- قلعه مستی نجیالی شکن
- بادل خوانی تو حواله مهین
- آه که بر آرد همه پرده حجاب
- هم بچپ راست بهی بر کجا
- گویا اوست شنوای فتا

مشوي رهبرنامه (سندي ترجمه)

۱- هي سموري حقيقت حال جي ٻڌ- ٻيو سڀ ڦيل ڦال ڇڏي ڏي.

۲- اهو ڪير آهي جو هي بيان ظاهر ڪري ٿو؟ اهو ڪير آهي جو الله جا حقيقي راز ظاهر ڪري ٿو؟

۳- چوندا آهن اهو آهي ۽ نه مان چوندا آهن اهيان- ڳولهندڙ اهو آهي مان ڳولهندڙ نه آهيان-

۴- مان ڪير آهيان مان ڪير آهيان مان ڪير آهيان؟ مان پاڻ نٿو ڄاڻان ته ڪير آهيان-

۵- مان حيرت جي درياهه ۾ پيو آهيان- ۽ ڪڏهن انهيءَ عبرت ۾ غلطان آهيان-

۶- عبرت ايها اقر ته مان ڪير آهيان؟ يا ته مان بي بهاشي آهيان يا ڪاشي نه آهيان-

۷- عبادت ۽ پرهيزگاري کي ڀت سان هڻ- هستيءَ جي خيالي قلعي کي ڊاهي ڇڏ-

۸- هي رسالو درد سان ڀريل آهي- هي احوال تون دل سان پڙه-

۹- هي رهبرنامه عجيب ڪتاب آهي- اهو ڪتاب حجاب جا پٿر ڊاهڻا ٿي ٿو-

۱۰- ارا تون آئين ٿي ڪونه هرجا اهو پاڻ آهي- غور سان ڏس ته سڄي کپي هر هنڌ هو آهي-

۱۱- هيءُ سخن ۽ اکر منهنجا چيل نه آهي- اي جوان ٻڌ ته چوندا آهن هو پاڻ آهي (ڪلام الهي)

الهام انهيءَ کي سڏجي ٿو

۱۲. ماکه خیالم بروم در خیال
 ۱۳. وصل بهین ست ز خود رفتنی
 ۱۴. چون تو خود رفتی او میثوی
 ۱۵. بگذری از خویش خودی البت
 ۱۶. روی تو چون از خود بر تافتی
 ۱۷. هر که بگوید که گرفتار ماه
 ۱۸. هست غلط گفتن در اینچنین
 ۱۹. آید در برج فلک با متاب
 ۲۰. چونکه ز برج آرد بیرون سر
 ۲۱. وای کنی وای بر احوال خود
 ۲۲. ای که تو هم همچو من روشنی
 ۲۳. ما و منی دان که چو بخت بود
 ۲۴. بگذری از من که تو روشنی شوی
 ۲۵. آمد در خیال مثل دیگرے
- که بفرایم گهی در وصال
 هجر بود با خود پیوستنی
 گر تو بخود هستی دو میثوی
 تا بتو گردد همه وزی فروز
 از خود رفتی و خدا یافته
 می شود آن بدر منیر سیاه
 نیست گرفتار بهین مہ مبین
 تیه شود یک دوسه دم در حجاب
 روشن آن گردد بازیب تر
 تا شناسی قدر حال خود
 لیک تو افتاده بما و منی
 ذات تو کم می کند آن تیه بد
 ز تو بیرون آئی و روشن شوی
 اینکه بیان می کنم آن هر مری

- ۱۲۔ مان خيال آهيان ۽ وچان به خيال دانهن ٿو۔ ڪڏهن فراق ۾ آهيان ڪڏهن صال ۾ آهيان۔
- ۱۳۔ پاڻ وچائن وصال آهي۔ پاڻ وچي آڻڻ فراق آهي۔
- ۱۴۔ جڏهن تون پاڻ وچائيندين ته هونتي پوندين۔ جڏهن پاڻ وچي آڻيندين ته به ٿي پوندين
(يعني هو به پوءِ تون ٻيو۔ جيڪڏهن تون نڪري وڃي فقط هور هيو ته هيڪڙائي آهي)
- ۱۵۔ پاڻ کي وساري ڇڏي ۽ خودي کي سارهي ڇڏي ته تو ۾ دينهن واري روشني پيدا ٿئي۔
- ۱۶۔ جڏهن تون پاڻ کان منهن ڦريندين ته تون پاڻ کان ويندين ۽ خدا حاصل ڪندين۔
- ۱۷۔ هر ڪو چوي ٿو ته ڇنڊ گرهڻ وقت۔ چوڏهين جو روشن ڇنڊ ڪارو ٿئي وڃي ٿو۔
- ۱۸۔ ائين چوڻ غلط آهي۔ اهو روشن ڇنڊ گرفتار نه آهي۔
- ۱۹۔ ڇنڊ آسمان جي برج ۾ اچي وڃي ٿو۔ غرور جي ڪري ٻي ٽي ساعتون پڙي ۾ اچي وڃي ٿو۔
- ۲۰۔ جڏهن ڇنڊ انهيءَ برج کان ٻاهر نڪري ٿو ته ساڳي اهو ڇنڊ روشن ٿئي ٿو۔
- ۲۱۔ پنهنجي حال تي افسوس صد افسوس ڪر۔ جو پنهنجي حال جو قدر نٿو سمجھائين۔
- ۲۲۔ او! تون روشن ڇنڊ وانگر آهين۔ مگر تون خودي ۾ غرق آهين۔
- ۲۳۔ خودي کي تون اهو برج ڪري سمجه۔ ۽ اهو خراب برج تنهنجي ذات کي گهٽائي ٿو۔
- ۲۴۔ انهيءَ خودي کي ڇڏي ته تون روشن ٿئين۔ انهيءَ کان ٻاهر نڪر ته تون روشن ٿئين۔
- ۲۵۔ منهنجي خيال ۾ ٻيو مثال اچي ٿو۔ جو مان اهو مختصر نموني بيان ڪيان ٿو۔

۲۶. جسم تو مانند بر وجه بود
باتن کے باز عروج بود
۲۷. در نفس خاکی آن پاک نور
منزل کرده ست دوم بی قصور
۲۸. چون ز نفس خاکی آزاد شد
نور شد و نور شد و شاد شد
۲۹. حاصل این منزل جز در نیست
در کسے را نبود در نیست
۳۰. طالب صمدی طلب در دکن
در طلبی درد بخود مرد کن
۳۱. کن تو یقین طالب این در شد
در صف مردان تو هم مرد شو
۳۲. درد کشاید هم در معرفت
درجه عالی ست شود حاصلت
۳۳. نیست بجز در و بحق هیچ راه
آن که گدازا بکند شاه شاه
۳۴. در گذر از کفر تو اسلام و دین
در دو برگیر تو آفرین
۳۵. درد بود در مہر را و حنذا
شاه شوی گر تو بیباشی گدا
۳۶. حاصل یک ذرہ دردش کنی
قلعہ ہستی تو بدم بشکنی
۳۷. کس نرسید است بجز درد و غم
روز شبان عاشق را غم الم
۳۸. درد ز اسرار خبر می دهد
جان و دلی را چه اثر می دهد
۳۹. آرد در مستی و در قہل و
بشنوی این حال تو ای راہر

۲۶. تنهنجو جسم انهي ٻرج مثال آهي. سوئون جسم سان ڪئين عروج کي رسندين؟

۲۷. انهي خاڪي پيڇري ۾ هي پاڪ نور. ناحق اچي ٻه ٽي گهڙيون مهان ٿيو آهي.

۲۸. جڏهن انهي خاڪي پيڇري مان آزاد ٿئي ٿو ته اهو ساڳيو نور وڃي نور ٿي خوشي ٿئي ٿو.

۲۹. ايها منزل سواءِ درد جي حاصل ٿي نٿي سگهي. جنهن کي درد نه آهي سو مڙو نه آهي.

۳۰. جيڪڏهن تون خدا جو طالب آهين ته درد جي طلب ڪر. جيڪڏهن درد جي طلب ڪنديين ته مڙو ٿيندين.

۳۱. تون يقين آڻ ۽ درد جو طالب گار ٿي ۽ مڙو ٿي قطارن ۾ مڙو ٿيندو.

۳۲. درد معرفت جو دروازو کولي ٿو. ۽ انجي ڪري توکي عالمي درجو حاصل ٿيندو.

۳۳. درد کان سواءِ ٻي ڪا حق جي راءِ ڪانهي ۽ اهو فقير کي شاه شاه ڪري ٿو.

۳۴. ڪفر ۽ اسلام کي تون در گذر ڪر. تون درد حاصل ڪر. آئين جي لائق ٿين.

۳۵. درد الله جي راءِ جو رهبر آهي. ۽ ان ڪري تون بادشاهه ٿيندين اگرچہ گدا هيئن.

۳۶. هنجي درد جو ذرو حاصل ڪر. هستي جو قلعه تون بيڪدم ڀڄ.

۳۷. ڪوبه درد ۽ غم کان سواءِ منزل تي نه پهتو آهي. عاشقن کي رات ديهن درد ۽ غم آهي.

۳۸. درد اسرارن جي خبر ڏئي ٿو. جان ۽ دل تي ڪهڙو زل اش پيو اڪري ٿو؟

۳۹. درد مستي ۽ موج ۾ آڻي ٿو. اي پانڊيراهي حقيقت ٻڌي ڇڏ.

۴۰. در بحالات بود آورد
 ۴۱. در دگر گه گل لسان کند
 ۴۲. در د بود از همه عالی مقام
 ۴۳. بگذرے از خواجگے و بندگی
 ۴۴. تو چه شینے خویش راوانے کنے
 ۴۵. اول ای طالب خود را شناس
 ۴۶. جمله او هست تا تو نیستے
 ۴۷. ای تو خیالستی و آن هم خیال
 ۴۸. نیست تحرک بجز از ذات حق
 ۴۹. کو تو کجائے و کجائی کجا
 ۵۰. بگذری از تعلق دروگی
 ۵۱. این نفسی را تو فراموش کنی
 ۵۲. مرغ مکرانے تو نه لامکان
 ۵۳. زمین نفس حق کی تو پر واز کن
- در د بدر گاه غلامے برد
 نیز گهے ظل لسان کند
 در د همه ذات بود و اسلام
 زاهدی دعا بدے و زندگی
 و آن تو بگو هستے و یا هم نئے
 آمد آن یار که در صد لباس
 نیستی و نیستے و چیتے
 نه بفراق است نه اندر وصال
 پیر و الحق بداد این سبق
 یار به رنگ شره جا بجا
 تانده بے بادل افسردگے
 بعد از آن لغو انا الحق زنی
 جای تو باشد قدر خود بدان
 بگسی این دم نفس را شکن

۱۰. درد و جد ۽ حال ڀرائي ٿو. درد علامي جي درگاهه ڏانهن وٺي وڃي ٿو.

۱۱. درد ڪڏهن زبان کان ڪنڊ ڪري ٿو. ڪڏهن نصيح زبان ڪري ٿو.

۱۲. درد جو سڀني کان وڏو درجو آهي. درد ڪل ذات آهي ۽ سلامتي آهي.

۱۳. وڌائڻ نيند اٿي کي ڇڏي ڏي. نراهد ۽ عابد صبح کي ڇڏي ڏي.

۱۴. تون ڪهڙي شئي آهين پاڻ کي چا ٿو سمجهين. تون ڏي شئي آهين يا ڪجهه نه آهين.

۱۵. اي طالب پهرين پاڻ کي سڃاڻ. اهو پاڻ سون لباس ۾ اچي ٿو.

۱۶. جڳهه آهي تون ڪجهه نه آهين. تون ڪجهه نه آهين. تون ڪجهه آهين.

تون چا آهين؟

۱۷. تون خيال آهين ۽ هوبه خيال آهي. نه فراق آهي ۽ نه وصال آهي.

۱۸. ڪا به چيز انهيءَ حق جي ذات کان سواءِ نٿي پري پري عيذ الحق مون کي ايهو سبق ڏنل آهي.

۱۹. تون ڪٿي آهين تون ڪجهه نه آهين. يار هر رنگ ۾ جا بجا آهي.

۲۰. درد گهي جي تعلقات کي ڇڏي ڏي. دل کي اُداس نه ڪر.

۲۱. هن پيڇري کي وساري ڇڏ. تنهن کان پوءِ انا الحق جو لغو هڻ.

۲۲. هن مڪان جو تون پکي نا آهين. لامڪان تنهنجي جاءِ آهي تون پنهنجو قدر سڃاڻ.

۲۳. تون هن خاصي پيڇري کان مٿي اڌام. هن ٿاهي کي ٿوڙ ۽ پيڇري کي پيڇ.

۵۴. صورت مومم تواند خیال
 ۵۵. خیال تو بردار که تو نیستی
 ۵۶. هست و نیست همه خیال تو
 ۵۷. هستی تو نیست بود و نیستی
 ۵۸. عاشق و معشوق همه او بود
 ۵۹. تو و منش چه بود جلوه گر
 ۶۰. خویش بخود او بناید جمال
 ۶۱. گاه چو غواص بدریادرون
 ۶۲. گاه همه گوید من نیستم
 ۶۳. گاه کس در پنهان عیان
 ۶۴. آنچه بگفتیم همه شان دوست
 ۶۵. غیر دران جسم و دل و جان را
 ۶۶. آدم و حوا و عسر از یل نیست
 ۶۷. ای زنت که نام شده نامها
- بگذری زین صورت فلکی نکال
 و ان به یقینی تو همه او هستی
 باشد موجود و هر حال او
 هستی تو نیست بود و نیستی
 جان دل و زشت ادنی که او بود
 بر حسن خود شود آشفست تر
 گاه به احوال که اندر مقال
 گاه بگفتار بر آید بدون
 گاه بگوید که منم کیستم
 گاه همه گوید تالین تران
 جسم و دل همچان همه جانان او
 آدم و حوا و شیطان را
 این همه او باشد جبریل نیست
 و در کئی از خود او با همها

۵۵. تنهنجي خيال ۾ هي دهر واري صورت ويٺل آهي. هن مگر واري خاڪي صورت کي ڀڄ.

۵۶. خيال ڪندي ڇڏ تون ڪجهه نه آهين. يقين سان ڄاڻ ته سڀ ڪجهه هو آهي.

۵۷. تنهنجي هست ۽ ناست جو سمورو خيال. هن جي هر حال سان موجودهجي.

۵۸. تنهنجي هونئ ڪانه آهي اها هنجي هئي آهي تنهنجي مستي آهي اها هنجي مستي آهي.

۵۹. عاشق معشوق هو آهي. جان ۾ دل، نڪ ۾ بد هو آهي.

۶۰. هن جو نئون نئون صحن ڪهڙو نه جلوه وارو آهي. هو پنهنجي هن تي پاڻ پریشان ٿئي ٿو.

۶۱. پنهنجو پاڻ کي پنهنجو جمال ڏيکاري ٿو. ڪڏهن حال ۾ آهي ڪڏهن حال ۾ آهي.

۶۲. ڪڏهن ٿو ٻي رانگر دريا ۾ اندر آهي. ڪڏهن ڳالهه ٻولهه ڪرڻ لاءِ ٻاهر اچي ٿو.

۶۳. ڪڏهن ٻيو ٿو ته مان ڪجهه نه آهيان. ڪڏهن پيئي ٿو ته مان ڪير آهيان.

۶۴. ڪڏهن پاڻ رتب اڀري ٿو. ڪڏهن پاڻ "ن تراني" جواب ڏئي ٿو.

۶۵. جيڪي به مان اظهار ڪريان ٿو سڀ هن جو شان آهي. سڀ به جان سڀ هن جو جو آهن.

۶۶. تون جسم، دل ۽ جان کي غير نه سمجه. حضرت آدم، نبي ۽ پڻ شيطان کي غير نه سمجه.

۶۷. آدم ۽ نوح ۽ عزرا ۽ ايل ۽ جبرائيل ڪجهه نه آهن. هي سڀ هو پاڻ آهي.

۶۸. هڪ نالي منجهان سڀ نالا پيدا ٿيا آهن. پاڻ کان ايتري ڪم ڏر ڪر.

۹۸ نیست کسی را بجزش اختیار

۹۹ این همه گفتار ز گفتار اوست

۱۰۰ این همه رفتار ز رفتار اوست

۱۰۱ بی بود آن شی که بجز حق بود

۱۰۲ گاه بفرمود که انا عبده

۱۰۳ کل بیوم هو فی شان نمود

۱۰۴ هست روز این روزات او

۱۰۵ شاغل گردد به کارها

۱۰۶ رنگ میرنگ گرفته است این

۱۰۷ گاه بیاوید ز نارها

۱۰۸ مولایم خواهی عهد حق است

۱۰۹ او نمود دست مرا ره یقین

۱۱۰ از کذبم دیگر باینده است

۱۱۱ کرد مرا واقف اسرار او

که بقرار آرد که بقرار

این همه امر از امر او است

این همه اشعار از اشعار او است

از هر شی لغز انا الحق بود

یاز بفرمود که انا احده

که بود دست گوی بی وجود

اولی صفات است همه ذات او

که شنود گاه بگفتار با

گاه بکفر و گاهی الماسین

گاه بسمه در کف هر بارها

ز آنکه کس انکار کند اتم حق است

بست همون باد شه عارفین

چرخه از فی بحیثینده است

مستم من بنده خسریدار او

۶۸. هن کان سواء ڪنهن کي به اختيار ڪونهي. ڪڏهن قرار ڏيڻ آهي ڪڏهن بقرار آهي.
۶۹. هي سموري گفتار هن جي گفتار آهي. هي سمورا راز هن جا راز آهن.
۷۰. هي سموري رفتار هن جي رفتار آهي. هي سمورا شعر هن جا شعر آهن.
۷۱. ڪابه شيءِ ڪان آهي ڇا هن کان ڌار آهي. هر شيءِ مان انا الحق جو آواز آهي ٿو.
۷۲. ڪڏهن فرمائي ٿو ته مان عهد آهيان. ڪڏهن فرمائي ٿو ته مان احد آهيان.
- (هي رسول پاڪ ڏانهن اشارو آهي. حديث آهي ته "انا احمد بلاميم جي آهيان يعني مان احد آهيان".)
۷۳. "ڪل يوم هو في شان" هي ڪلام الله شريف جي آيت آهي. هر ڪنهن ديني هنجر ڪر نالو نرا آهي. ڪڏهن وجود ڏيڻ آهي ڪڏهن بي وجود آهي.
۷۴. هي راز سڀ هن جا راز آهن. هيئي صفات هن جي ذات آهي.
۷۵. سڀ ڪنهن ڪر ۾ هو مشغول آهي. ڪڏهن ٻڌي ٿو ڪڏهن ڳالهائي ٿو.
۷۶. ڏس ٻي رنگ ڇا ته رنگ وڌو آهي ڪڏهن ڪانرا آهي ته ڪڏهن مؤمن آهي.
۷۷. ڪڏهن جڻيو پائي ٿو. ته ڪڏهن هر رهت ۾ تسبيح ڪڍي ٿو.
۷۸. منهنجو مرڻي خواجہ عبد الحق آهي. جيڪو هن جو منڪر آهي سوا حق آهي.
۷۹. هن مون کي يقيني جي راڌ ڏيکاري آهي. هو سڀني عارفن جو باه شاه آهي.
۸۰. ڪو تر ۽ وڌائي کان مون کي آزاد ڪيو آهي. هن مون کي وحدتي شراب جو ڏک پياريو آهي.
- (نوٽ: ڪٿي آهي محکم الدين سيلاني جو فيض؟ ڪٿي آهي ڪنهن ٻي جي دعا جو اثر؟ (مؤلف)
۸۱. هن مون کي الله جي اسرارن سان واقف ڪيو آهي. مان هن جو نوڪر آهيان هو منهنجو خريد ار آهي.

۸۲. با چو یک ذره ز خورشید او
 ۸۳. با من یک روز نصیحت نمود
 ۸۴. کز تن حنا که ندارم خیر
 ۸۵. ای پیر از خورشید تنی دور شو
 ۸۶. ز خویش را کن تو بیای بشو
 ۸۷. نشوی آن خواجه بنای غلام
 ۸۸. گشت درون قطره ریای گم
 ۸۹. رستم دریای نیم قطره
 ۹۰. مالم بودیم درین بحر شور
 ۹۱. در من غائب شد دریایاران
 ۹۲. دانه گوید همه آن خاص و عام
 ۹۳. قطره همین است در یاد گریست
 ۹۴. بودن مافیت بیک باری
 ۹۵. بودن آن بحر شدای قفا

کرد ز بد کاره مارانکو
 چندان در خوش مرا می فرود
 جسم برفت و شده زیر و زبر
 عین مشو اگر و مذکور شو
 با کن در عین فتا تو مگو
 اوست تو تا سپهر نه و السلام
 قطره زنده از سبب بحر دم
 نیست مرا هیچ درین خطره
 ناگاه آید و بهمان بحر زور
 پرده بنیداخت چه پر بهمان
 ذره کجا اگر دور شمس نام
 واقف نه هر کس ازین تزلزل است
 رستم یک باز آوار گه
 می که کجا نیم کجا هم کجا

۸۲. مان هنجي نور جو جزو آهيان. هن مون کي بد ڪار مان نيڪ ڪرڻ پيو آهي.

۸۳. هن مون کي هڪ ڏينهن هدايت ڪئي، ۽ مون ۾ ايترو جوش پيدا ڪيائين.

۸۴. جو مون کي هن خاڪي جسم جي خبر نه رهي. منهنجو جسم هليو ويو ۽ مائينز بڻجي وئس.

۸۵. اي پٽ ٻٽون پاڻ (خودي) کان پري ٿي. تون غير زئي، مگر پاڻ ڏاڪر مذڪور ٿي.

۸۶. تون پاڻ کي ڇڏي بي جان ٿي. اکين ۾ جاءِ مڪر ۽ فتنه چٽو.

۸۷. نه تون خواهه ٿي ۽ نه غلام ٿي. سڀ هو آهي تون ڪجهه آهي توتي سلامتي هجي.

۸۸. قطر دريا ۾ سما نجي ويو جنهن ڪري قطر دريا ۾ جو درهڻي ٿو.

۸۹. مان دريا آهيان قطرون آهيان. انهي ڪري مون کي ڪوبه قطر نه آهي.

۹۰. مان شورداري دريا ۾ گم هيم. مگر اوچتو انهيءَ دريا ۾ مون کي زور سان ٻاهر

ڪڍيو.

۹۱. مون ۾ اهو آگاهه دريا سما نجي ويو. مگر منهنجي اکين تي پڙ ڊاڇي ويا.

۹۲. سڀ خاص ۽ عام هن کي ڏاڻو چوي ٿو. ذرا تي پنج جوانو ڪئين پئجي سگهي ٿو.

۹۳. هي قطر و آهي ۽ دريا ۽ پيو آهي. انهيءَ راز کان سڀ ڪو واقف نه آهي.

۹۴. هڪ دفع منهنجو هجڻ (هستي) هلي ويئي ۽ هڪ دفع اڃا پئي پنهنجي کان آزاد ٿيم.

۹۵. اي جوان هستي اهو سمجه ٿو. مان ڪٿي آهيان مان ڪٿي آهيان ڪٿي.

۹۷ ای پیر این قال بجز حال نیست^د

۹۸ قال و حال همه یکسان بود

۹۹ موج ز دریای چو بیرون قنار

۱۰۰ دشت همه سیل زور یا شود

۱۰۱ گرنه زند موج همان آب کو

۱۰۲ خواجه منصور که پنجاه سال

۱۰۳ از سر تو حیدر بیان می نمود

۱۰۴ عاقبت آن حال بر او غلبه کرد

۱۰۵ بهتر آن قال که شد بالیقین

۱۰۶ قال همه حال پیری اگر

۱۰۷ ای ز دعا بگذر و ز بد دعا^د

۱۰۸ تا ز دعا فلق رجوعت کنند

۱۰۹ گر چه دعای تو شود مستجاب

۱۱۰ خیال تو گردید به افزون خودی

این همه حال است درین قال نیست

۱۱۱ دان بقیین هر دو ز جانان بود

۱۱۲ بر طرف دشت چنان رو نهاد

۱۱۳ بعد از آن سبزه صحرا بود

۱۱۴ تا که بصحرای رخ سیلاب او

۱۱۵ گوی بگو شهر می کرد و قال

۱۱۶ با همه مخلوق عیان می نمود

۱۱۷ بنمود شد نعره انا الحق بزود

۱۱۸ اندر حالت برد پختن

۱۱۹ یا تو بگفتیم شنوای پیر

۱۲۰ این دو حجاب اندر میان خدا

۱۲۱ طالب را در طلبش راه زنند

۱۲۲ در راه این کردی خود را خراب

۱۲۳ بگذری از خود بگویند بخودی

وله (عشق از خود رفتگی)

۹۶. اي پٽ! هي ڦال حال کان سواءِ آهي. هيءُ سڀ حال آهي ڦال نه آهي.

۹۷. ڦال ۾ حال سڀ هڪ آهن. يقين سان ڄاڻ ته پئي محبوب کان آهن.

۹۸. جڏهن چولي درياءُ کان ٻاهر اٿي ته بيابان جي طرف رخ ڪيائين.

۹۹. بيابان سارو درياءُ جي وهڪري هيٺ اچي ٿو. انهيءَ کان پوءِ بيابان سرسبز ٿئي ٿو.

۱۰۰. جيڪڏهن درياءُ اهڙي طرح لهريون نه هڻي ته هيءُ سيلاب جو رخ بيابان جي

طرف ڪيئن ٿين.

۱۰۱. خواجہ منصور پنجاہ سال. شهر جي ڳلي ڳلي ۾ وعظ ٿي ڪيا.

۱۰۲. توحيد بابت پرچار ٿي ڪيائين. ۽ سموري خلق کي ظاهر ڪري ٿي ڏيکارايين.

۱۰۳. پيچاڙي ۾ انهيءَ حال هن تي غلبو ڪيو. جو بيخود ٿي انا الحق جو تصور هڻڻ لڳو.

۱۰۴. بهتر ڦال اهو آهي جو يقين سان هجي. اهڙي طرح حال جي طرف کڻي وڃي.

۱۰۵. جيڪڏهن مون کان پڇين ته ڦال سمورو حال آهي. اي پٽ ٻڌ توکي ٻڌايل ٿو.

وله

۱۰۶. تون دُعا ۽ بددعا کان مٿي چڙه. هيءُ به حجاب خدا جي وچ ۾ آهن.

۱۰۷. دُعا کان خلق جي رجوعات مٿي ٿي. طالب کي سندس طلب جي راه ۾ رند ڪو وڃي ٿو.

۱۰۸. جيڪڏهن تنهنجي دُعا مستجاب ٿئي ٿي. ڇڪ توڻي تنهنجي راه کي خراب ڪيو.

۱۰۹. تنهنجو خيال جيڪڏهن خوديءَ ڏانهن وڌي. ته پاڻ وساري بيخود ٿي وڃي.

- ۱۱۰۔ علت ابلت ببلان این بود
 ۱۱۱۔ از تو لقیین دان بخدا راه نیست
 ۱۱۲۔ از جهت آنکه وجود از یک
 ۱۱۳۔ هست و خود آن حق غیر خدا
 ۱۱۴۔ اهل وحدت که گویند این
 ۱۱۵۔ آنچه بود هسته مولی بود
 ۱۱۶۔ ای تو که پندار که راه خدا
 ۱۱۷۔ سهو عظیم است این را خطا
 ۱۱۸۔ ای ای پندار از گردے اگر
 ۱۱۹۔ خود بین هرگز نه خدا بین شود
 ۱۲۰۔ عشق که در دل بود آن دل بود
 ۱۲۱۔ دل که بود فاسد باغ از درد او
 ۱۲۲۔ آن دل که در درد پر آب و شر
 ۱۲۳۔ آن دل یا مشر که پرازد درد او
 لغت بر او ست که خود بین بود
 سالک آن نیست که آگاه نیست
 بیش نبود تو نیاری شک
 نیست و خودی دیگر ای فتا
 آنچه نباشد خود نبود به بین
 گر تو بدانی رب تعالی بود
 نیست و خودی دیگر ای فتا
 پس ز ما جمله وجودی خداست
 کی بر سه یا حق ای معتبر
 است خدا بین که از خود رود
 عشق که در دل نبود گل بود
 دل نبود آن نبود مرد او
 درد و جهان و آن که جان نداشت
 تا که ز بین و دنیا سر داد

۱۰. ڄاڻ ته هي شيطان جي ڦٽي آهي. لغت هن تي ٿي جو هو پاڻ کي ڏسندڙ هو.
۱۱. تون يقين ڪر ته هي خدا آهي. راهه نه آهي. سالڪ اهو نه آهي جنهن کي آگاهي نه آهي.
۱۲. انهيءَ طرف کان هيءُ وجود هڪ آهي. تون شڪ نه آڻ ته ڪهڙا آهن.
۱۳. اي جوان وجود اهو حق آهي. وجود کي غير خدا يا بيو نه سمجه.
۱۴. وحدت وارا جو ائين چوڻ ٿا ته جيڪو نيت نه آهي سو هست نٿو ٿئي.
۱۵. جيڪي خجما هيءُ موليٰ جي هستي آهي. جيڪڏهن تون ڄاڻ ته اهو رب تعاليٰ آهي.
۱۶. اي جوان تون سمجه ته وجود کي بيو چوڻ خطا جي راهه آهي.
۱۷. هيءُ وڏي غلطي آهي ۽ خطا جي راهه آهي. مون کان پڇين ته هي سوره وجود خدا آهي.
۱۸. تون سمجه ته جيڪڏهن تون ايترو قبول نٿو ڪرين ته پوءِ اي مقبر اخذ کي تون هڪڙي رسندي.

۱۹. پاڻ کي ڏسندڙ ڏيئي مگر خدا کي ڏسندڙ ڏيئي. خدا کي ڏسندڙ اهو آهي جو پاڻ وڃائي ٿو.

وله

۲۰. جيڪڏهن دل ۾ عشق آهي ته اها دل آهي. جيڪڏهن دل ۾ عشق نه آهي ته هو دل مٽي آهي.
۲۱. دل جا درد کان خالي آهي. اها دل نه آهي ۽ نه اهو مرد آهي.
۲۲. اها دل جا درد سان آباد آهي. ڄاڻ ته ٻيهي جهان ۾ اها خوش آهي.
۲۳. اها دل جا هن جي درد سان ڀريل آهي. اها دنيا ۾ ٿيڪان نه آهي.

۱۲۴. تا تو متا به زده عشق سر

۱۲۵. عشق اکسیرے اگر تی کند

۱۲۶. آن دل خوش شد که در دمنش

۱۲۷. رست بهمان دل ز همه گفتگو

۱۲۸. دل جو یکی هست خدا هم بخت

۱۲۹. عشق کسی را که بدل جای کرد

۱۳۰. در دل کس عشق بحسب انمود

۱۳۱. ای دل در عشق تو دیوانه باش

۱۳۲. هست بحسب عشق که دیوانه دل

۱۳۳. ای دل بسز عشق تو بیگانه

۱۳۴. در تو نباشد اثر عشق او

۱۳۵. مرده دل آنست که دور در نیست

۱۳۶. دل ز بسبب دیوچه روشن شود

۱۳۷. زنده دل آنست که در و شاه عشق

میشوے اندر دو جهان بهر

شان شهبانی نگر ت می کند

از همه عالم بکند غافلش

تا که مکان شده عشق اندر او

دوستی هم یک شد لایستی

عاقبت آن دار چه برپای کرد

سرخسار در دو جهان وانمود

بر شمع حسن چو پروانه باش

آن دل نبود مگر از آب و گل

بلکه حسرتی ویرانه

بی هی از مردگی زنده شو

عاشق آن نه که رخ زده نیست

زنده همیشه بهر گلشن شود

عشق چه باشد که بواله عشق

۱۲۱. عشق جي راه کان منهن نه هٽاء ته تون ٻنهي جهانن ۾ فنا ٿي واري ٿيندين.

۱۲۵. عشق جيڪڏهن توکي قيد ٿي ٻڌائي ٿو ته تنهنجو شاهنشاهي شان ڪري ٿو.

۱۲۶. اها دل خوش آهي جنهنجي منزل مقصود در آهي. اهو درد کيساري لهر کان غافل ڪري ٿو.

۱۲۷. اها دل ٻي تاهه مقال کان آزاد آهي. جنهن دل ۾ عشق پنهنجو گهر بڻائي ٿو.

۱۲۸. جئين دل هڪ آهي تيئن خدا به هڪ آهي. هن ۾ شڪ نه آهي جو دوستي به هڪ آهي.

۱۲۹. عشق جيڪڏهن ڪنهن جي دل ۾ جاء ڪئي ته انهيءَ جاء ۾ بنياد مضبوط ٿئي.

۱۳۰. جنهن دل ۾ عشق تجھو ٿي ڪاريو ته هن کي ٻنهي جهانن ۾ خدا جو راز ٿي ڪاريو.

۱۳۱. اهي دل تون عشق ۾ ديواني ٿي. ۽ محسن جي شمع نبي پيرا ورتي.

۱۳۲. دل جا عشق کان خالي آهي سا ويران آهي. اها دل نه آهي مگر پاڻي ۾ مٽي آهي.

۱۳۳. اهي دل تون عشق کان سواءِ بيگاني آهين. بلڪ تون غراب ۽ ويران آهين.

۱۳۴. تون ۾ هنجي عشق جو اثر نه آهي. هاڻ هاء انهيءَ موت مان جئير ورتي.

۱۳۵. مثل دل اها آهي جنهن ۾ درد نه آهي. عاشق اهو نه آهي جنهن جو رنگ پيلو نه آهي.

۱۳۶. دل درد جي ڪري ڪهڙي نه روشن ٿئي ٿي. هميشه زندهه ۽ گلشن ٿئي ٿي.

۱۳۷. زندگي دل اها آهي جنهن ۾ شاد عشق آهي. عشق پيا آهي ۽ عشق الله آهي.

۱۳۸. خانه خدا هست همان دل شنو
 ۱۳۹. باشد تخته‌خانه همان دل سیاه
 ۱۴۰. باو خدا باد و درین خمیه دل
 ۱۴۱. هر شی بکشته نیاید بکار
 ۱۴۲. می خزند آن جلد بکشته را
 ۱۴۳. آن دل راوان که خریدار دوست
 ۱۴۴. نشه الهی که کسی را گرفت
 ۱۴۵. رفت به بیکاری از قیل و قال
 ۱۴۶. مستی آن نشه او را ر بود
 ۱۴۷. گاه بود او در کلّ اللسان
 ۱۴۸. گاه بود اندر عجب و نیاز
 ۱۴۹. گاه بسیار در ناله و فغان
 ۱۵۰. گاه بود در گریه و زاری زار
 ۱۵۱. گاه برقص آید کوبان پای
- درد عشقش که بود اندر و
 گاه در دمی دل و نیاز و نگاه
 یار دل باشد و یا نیمه دل
 هم مگر این دل بکشته شمار
 دوست نمی دارند دل خسته را
 در دو جهان جانی و بیار دوست
 او ز میان بود و مقالات لفت
 بس که بر او غلبه بیاورد و حال
 بنحو کرده یکشیر از و بود
 گاه شود اندر ظلّ اللسان
 گاه بود از همه او بی نیاز
 گاه بخاموشی فخرات آن
 گاه بود خندان خوش چون بهار
 گاه بگوشه بنشیند بجای

۱۳۸۔ ٻڌ آهائي دل خدا جو گهر آهي۔ جنهن جي اندر ۾ هن جو عشق آهي۔

۱۳۹۔ اها ڪار به دل بتخانه آهي۔ جنهن ۾ اندر ۾ درد نظر نٿو اچي۔

۱۴۰۔ انهيءَ دل جي تنهن ۾ خدا جي هو آهي۔ جا دل تڪرار تڪرار ۾ اڏ ٿيل آهي۔

۱۴۱۔ جيڪا به شيءِ پڳل آهي سا ڪونشي اچي۔ مگر پڳل دل شمار ۾ اچي نٿي۔

۱۴۲۔ هتي (الله وٽ) پڳل دل خريد ڪن ٿا۔ هو مڙ پڳل دل کي دست ڪري قبول ڪن ٿا۔

۱۴۳۔ انهيءَ دل جو سمجه ته هو (مرشد) خريدار آهي۔ انهيءَ دل کي ٻنهي جهان ۾ ڏيکار حاصل ۾

۱۴۴۔ جنهن کي الهي عشق جو نشو و نما ۾ هيو۔ اهو نفعو نقصان سڀ ڳالهه کان وڌيڪ۔

۱۴۵۔ هو سڀ ڳالهه ڦاٽل ڇڏي ويو۔ ۽ هتي حال جو اچي غلبه ٿيو۔

۱۴۶۔ مستي جي نشي هنکي ٿري ورتو۔ هنکي بغير ڪري وجود کان ٻاهر ڪڍي ڇڏيو۔

۱۴۷۔ ڪڏهن هن جي زبان بند ٿي وڃي ٿي۔ ته ڪڏهن هو نصيح زبان ٿئي ٿو۔

۱۴۸۔ ڪڏهن هو غمز ۽ نياز ڪري ٿو۔ ڪڏهن هو سڀني کان بي نياز ٿئي ٿو۔

۱۴۹۔ ڪڏهن هو آلا زار ۾ اچي ٿو۔ ڪڏهن ماڻ ۾ فڪر ۾ آهي۔

۱۵۰۔ ڪڏهن زار زار ٿئي ٿو۔ ڪڏهن بهار وانگر خوشي ٿئي ٿي ٿو۔

۱۵۱۔ ڪڏهن پيرن سان نالچ ڪري ٿو۔ ڪڏهن هڪ جاءِ گوشه نشين ٿي ويهي ٿو۔

۱۵۱- گاه بصیرت یان دگر اندر لباس

۱۵۲- گاه بیب از ارتعاش کتمان

۱۵۳- گاه بسر دگر در لولیان

۱۵۴- گاه بر جبهه تصدیق کند

۱۵۵- گاه بصیرت که در حیرت است

۱۵۶- باشد همه حالت او بر همین

۱۵۷- هست خدا فی ز علایمان غلام

۱۵۸- ای که تو بر دار وجود از میان

۱۵۹- هر همه گفتار از و صادر است

۱۶۰- گر شود آگاه ترا از وجود

۱۶۱- نفی و هم اثبات شد از وجود

۱۶۲- سالک آنست که در خواند راند

۱۶۳- گر طلب موی در روی بود

۱۶۴- ستم بکیم است عوامان را

گاه چنین گاه چنان بی قیاس

گاه ز توحید کند مد بیان

گاه ز همه بیرون که در میان

گاه است او غفران الحق نماند

گاه بر او محبت که غیرت است

گاه چنان گردد که این چنین

صبر کند چندی بگوید کلام

از خود ز کف از گوئی بیان

خود تو ندانی که همون حاضر است

تا تو بگوئی و خدا را سجود

رفت وجود آنکه نموده سجود

طلب خدا هیچ درد و نش نماند

او بیفت م شرکی میرود

اسم بی بیم خواصان را

- ۱۵۲- ڪڏهن اُگهار ۽ ڌو ڪڏهن لباس ۾ آهي. ڪڏهن ڪيئن ته ڪڏهن ڪيئن جي ڦاٽل آهي.
- ۱۵۳- ڪڏهن بازار ۾ تماشو ڪندڙ آهي. ته ڪڏهن توحيد حاصل ڪري ٿو.
- ۱۵۴- ڪڏهن راڳ ۾ ڪڏهن روپ ۾. ڪڏهن سڀني کان ٻاهر ته ڪڏهن سڀني جي وچ ۾.
- ۱۵۵- ڪڏهن سمورو لباس صاف ڪري ٿو. ته ڪڏهن انا الحق جو نعرو هڻي ٿو.
- ۱۵۶- ڪڏهن عبرت ۾ آهي ته ڪڏهن حيرت ۾. ڪڏهن محبت ۾ آهي ته ڪڏهن نفرت ۾.
- ۱۵۷- ڪڏهن هوشيار سڀ حالت ۾ آهي. ڪڏهن ڪيئن ته ڪڏهن ڪيئن.
- ۱۵۸- خدا ئي (تخلص سر مست) غلام جو غلام آهي. مبر ڪري ڪلام چئي ٿو.
- ۱۵۹- اِي تو وجود کي وڃ مان ڪٿي. ڪڏهن از خود بيان نه ڪر.
- ۱۶۰- هميشه سڀ گفتار هڪ کان صادر ٿئي ٿي. توکي اها خبر نه آهي ته هو حاضر ناظر آهي.
- ۱۶۱- جيڪڏهن توکي پنهنجي وجود جي خبر پوي. ته نه تون خدا جو نالو وٺيس ۽ نه سجدو ڪرين.
- ۱۶۲- نفسي ۾ اثبات سڀ وجود سان شامل آهي. مگر هن جو سجدو حاصل ٿيو ته وجود هليو ويو.
- ۱۶۳- سالڪ اهو آهي جو پٿر ۾ ۽ هلي ۾. خدا کان سواءِ ٻي ڪڏهن جي به طلب نٿو ڪري.
- ۱۶۴- جيڪڏهن هن ۾ خدا اچي طلب آهي. ته هوشن جي مقام ڏانهن ڪيئن ويندو.
- ۱۶۵- عام کي اسم جسم سان آهي. خاص کي اسم جسم کان سواءِ آهي.

۱۴۴. خود تن ایشان بجز غائب است
باقی نه هیچ بجز واجب است
۱۴۵. با حستن گل گل را یا حستن
روی ازین بوته گل تافتن
۱۴۸. دیده کشا جلوه دلدار بین
ای که به رنگ بهاں یار بین
۱۴۹. دور ز سپردار توافقت داده
نام دگر بر خود نهاده
۱۵۰. سوی بسودان وجه الله بود
ظاہر و باطن همه والله بود
۱۵۱. چشم تو احوال نگر در نگار
فیل و شتر اسپ همه ز نگار
۱۵۲. تا تو بدست آری علم الیقین
باز کشا سوئے عین الیقین
۱۵۳. حق یقین را تو عیان نگرے
بهر ییایه و شوی بر ترے
۱۵۴. آنچه بهر شی بنظر آید است
اوست خدا صدق یقین شاید
۱۵۵. غیر خدا نیست بکن دیده باز
تا تو شوی در دو جهان سرفراز
۱۵۶. غیر خدا هیچ مبین ای پیر
در همه جا اوست شناسی اگر
۱۵۷. آنکه ازین ستر بالکار شد
رفته و فی النار کون سار شد
۱۵۸. در من و ما خویش گرفتار شد
وان تو یقین آنکس در نار شد
۱۵۹. تا از حقیقت کس واقف نه شد
بامرتبه عالے لائق نه شد

۱۶۷. اُهي خود پاڻ آهن خدا غائب آهي. باقي ٻيو ڪجهه به نه هن تي واجب آهي.
۱۶۸. مٿي سان راند ڪري هن گل هٿ ڪيو. انهن جو منهن انهي مٿي سان چمڪيو.

وله

۱۶۸. اک کول ۽ دلدار جو جلوس ڏس. هر ڪنهن رنگ ۾ ساڳيو يار ڏس.
۱۶۹. تون پاڻ کي سمجهڻ ڪري وڃي پري پير آهي. ۽ پاڻ تي ٻيو نالو رکيو اُٿئي.
۱۷۰. هر ڪنهن طرف ڄاڻ ته الله جو منهن آهي. ظاهر باطن سڀ الله آهي.
۱۷۱. تون نيڌي اک سان رنگ ڏسڻ توجهن ڪري هاڻي، ان ۾ گهوڙي تي ڪٿ چڙهيل ڏسڻ ٿو.
۱۷۲. تون علم اليقين هٿ ڪر. پوءِ عين اليقين جي طرف وڌ.
۱۷۳. حق اليقين کي ظاهر ڏسندڙين. تڏهن بهري ورهيندين ۽ مٿي چڙهندڙين.
۱۷۴. جانشيني تون ڏسندڙين اهو خدا آهي. ۽ توکي اهو يقين ڪرڻ گهرجي.
۱۷۵. خدا کان سواءِ ٻيو ڪجهه ڪونهي. تون اکيون کولي ڏس ته ٻي جهان ۾ سرفراز ٿين.
۱۷۶. اڀرڻ ۽ خدا کان سواءِ ٻيو ڪجهه نه ڏس. هرهنگه اهوئي آهي جي تون سڃاڻين.
۱۷۷. جيڪو هن راز جو من ڪوتيندو. تون کي دنيا ۾ اونڌو ڪري ٽنگيو ويندو.
۱۷۸. جيڪو مان ۽ اسان ۾ ڦاٿو. پڪ سمجه ته هو بالا ۾ داخل ٿيو.
۱۷۹. جو به هن حقيقت کان نه ٿيو. سو عالمي مرتبه جي لائق نه ٿيو.

۱۸۰. راه قدر است همین ست پس

۱۸۱. ای دل بگذر تو ز گفتار با

۱۸۲. ای دل از نیک بدی بگذری

۱۸۳. ای دل بگذر ز هوا و هوا

۱۸۴. ای دل بگذر ز شک از گمان

۱۸۵. دست نشونی اگر از خویش تن

۱۸۶. گرز خودی دست نشونی اگر

۱۸۷. ای بجز افتادگی و کجاست

۱۸۸. در راه موی همه بپارگی ست

۱۸۹. بیکیس نیکیس و تن بیباش

۱۹۰. گیر غریبه و در گریه

۱۹۱. کبر و کینه تو ز خاطر بخش

۱۹۲. کار همان کن که همان کار است

۱۹۳. عجز ز افسه و نیاید یکن

در شان شهباز نیاید نگس

تا تو سیاه به همه اسرار با

تا سو موی شودت و مهربی

بد نظر انداز نه بر هیچکس

تا تو ز سر حق بیانی نشان

تا تو چه جوئے و بگوئی من

تا همه اوئے و بهر جانگر

بندگی افکندگی هم بجاست

تا بجز افتادگی آوارگی ست

راست بگفتم تو در وطن مباحث

زین راه در قرب خدا میری

چرخ ز می وحدت باری بخش

گو که در آن روز چه افراست

در راه حق الحق خود را فک

۱۸۰۔ بس خدا جي نئين راہ ايتا آهي۔ شعبان جي شادي سان۔ مگ برابر نٿي ٿئي۔

۱۸۱۔ اي تون اڃا ئي گھنگو کي ڇڏي ڏي۔ ته توکي سورا اسرار نصيب ٿين۔

۱۸۲۔ اي دل نيڪ بد کي ڇڏي ڏي۔ ته مولیٰ جي طرفان تنهنجي رهبري ٿئي۔

۱۸۳۔ اي دل تون حرص ۽ هوا کي ڇڏي ڏي۔ ۽ ٻي ڪنهن تي بد نظر نه وجهه۔

۱۸۴۔ اي دل تون شڪ گمان کي ڇڏي ڏي۔ ته توکي حق جي نشان تي نصيب ٿئي۔

۱۸۵۔ جيڪڏهن تون پاڻ کان هٽ نه ڏوئيندي يعني پاڻ نه ڇڏيندين ته پوءِ تون ڇا ٿو

گولھين ۽ مون کي ڇا ٿو چوين۔

۱۸۶۔ جيڪڏهن خودي کان هٽ نه ڏوئيندين۔ ته هر ڪنهن جاءِ تي ڏسندين ته سڀ هوا هي۔

۱۸۷۔ عاجزي کان سواءِ راہ ڪهڙي آهي۔ بندگي کي اچلڻ برابر آهي۔

۱۸۸۔ مولیٰ جي راہ ۾ سڀ پيار کي آهي۔ عاجزي کان سواءِ بيهودگي آهي۔

۱۸۹۔ بيڪس، مسڪين ۽ نما ٿو ٿئي۔ توکي پنج ٽوچوان وهم ۽ گمان نه آڻ۔

۱۹۰۔ غريبي ۽ بي ڪسي اختيار ڪر۔ انهيءَ راہ سان تون خدا جي قريب ٿيندين۔

۱۹۱۔ ڏاڏي ۽ بعض دل مان ڪڍي ڇڏ۔ هڪ دفع وحدت جي شراب جو ڍڪ چڪ۔

۱۹۲۔ اهو ڪم ڪر جيڪو تنهنجو اصل ڪم آهي۔ چئو ته انهيءَ ڏينهن تنهنجو ڪهڙو

اقرار هو (يعني الست بر بکرم وارو اقرار ياد ڪر)

۱۹۳۔ عاجزي، زاري ۽ نياز هٿ ڪر۔ حق جي راہ ۾ پاڻ کي ڦٽو ڪر۔

۱۹۳- عمر گذارے براف گندگی

۱۹۵- زندگی آن نیست که جز درد واد

۱۹۶- ای که بجز درد و خدا زندگے

۱۹۷- اگر تو خبر داری از خود بیان

۱۹۸- اگر تو شوی بخود از خوشتن

۱۹۹- در ره معنی من و شد

۲۰۰- در ره تو حید خدا پاک شد

۲۰۱- هر که آن واقف تو حید شد

۲۰۲- فانی از خود همه مروان شدند

۲۰۳- مرد شوی تا تو چون زن مباش

۲۰۴- من نیم و من نیم و من نیم

۲۰۵- او بود و او بود و او بود

۲۰۶- خالق و مخلوق که هر دو یکی

۲۰۷- نیست تفاوت قدر تار و مو

زندگی آنست که باین زندگی

تالشود و درد و بهمان مراد

زندگی آن همه شر مندی

مرتد باشی و بهمان کافران

تا بر سه درد در که ذوالمن

روزشب ناله کنان مرد شد

در ره بخت برید چه چالاک شد

از ره بخت برید به تفرید شد

تا بقلعے همه جانان شدند

بگری از خویش تو باتن مباش

هستم و یا هستم و یا کیم

خالق و مخلوق همه او شود

نه بمیان نه و گری لا شکی

هست خدا نده بهمان بروداد

- ۲۰۸ نام سحر نام خدائی یکی است
۲۰۹ ذکر کن ذکر کن ذکر کن
۲۱۰ بعد ز مدت ذکر و سکر گفت
۲۱۱ جمله برفته و بقیه خیال ماند
۲۱۲ اندر آن خیال غرق شوی
۲۱۳ خیال بر قطع منازل کند
۲۱۴ هم به نشستن هم بر خواستی
۲۱۵ ای اگر ت باشی با اندیشه اش
۲۱۶ گر چه کنی فصلی نکوتر بخود
۲۱۷ در تو کنی کار بدی را آباد
۲۱۸ نیک و بدی را سو خود را بد
۲۱۹ نیک و بدی هست از خدا
۲۲۰ با حق گر بد کنی آن نیست بد
۲۲۱ ستر نهان بود کرد آسپان
بجز وصال و جسدائی یکی است
فکر کنی فکر کنی فکر کن
هم مراقبه هم از دور درست
قال برفته هم یک حال ماند
که بسکر که به صحرای شوی
بیرون از آب هم از گل کند
ز دست حجاب این همه برداشتن
در تو نباشی و تو بی ادب باش
بدتر آن باشد بجای رود
خوب تر آنست شتوای را برود
راه و دورا به سو حق بد
لیس تحرک ذره جز خدا
بی حق گر نیک کنی هست بد
این نه ز مایه و گشته عیان

- ۳۲۱۔ بشنو کہ آمد ز کجای این کلام
کیست حشرانی بر شد و اسلام
- ۳۲۲۔ گر تو ز پارسی قدری مباحش
در ره مولای تو جبری مباحش
- ۳۲۳۔ قدری در اختیارے خود خوار
جبرے آلت که بے اختیار
- ۳۲۴۔ قدرے راست بخود اعتماد
جبرے بر از از اختیار حق
- ۳۲۵۔ قدری و اندر بود اختیار من
قوت نفس را بنود زود خیز
- ۳۲۶۔ خس پر داز سبب باد تیز
آب بر داورا هر سو نگر
- ۳۲۷۔ خس چو بدر یافت رای لیر
می برد آنرا تو بین آب شود
- ۳۲۸۔ تا که نماند خس را هیچ زور
هر دو بیان کردم صادق است
- ۳۲۹۔ قدری جبری بهین منزل است
باحق با خود تو بگو که ترست
- ۳۳۰۔ جبری از قدرے اولی ترست
وز خود مستند به جبر بیان
- ۳۳۱۔ ای کی ستاوند بر این قدریان
در ره توحید نماند دست شک
- ۳۳۲۔ قدری جبری بود آن هر دو یک
از ره مولای بودی بیرے
- ۳۳۳۔ در غم زنی بود کسی ایسی
چون که همی رفت بر می دوید
- ۳۳۴۔ قدری جبری بود کسی ایسی
چون که همی رفت بر می دوید
- ۳۳۵۔ منزل فرسنگ بسی می کشید

۲۲۱. ٻڌ ته اهو قول ڪٿان آيو؟ خدا آهي (سبحان) ڪير آهي جو ڪلام بيان ڪري؟ سڀني کي سلا ۴.

۲۲۲. جيڪڏهن مون کان پڇي ته قدرتي زندگي؟ الله جي راءِ ۾ جبري زندگي.

(۲۲۱) قدرتي ۾ جبري ٻئي تقدير يا قسم آهن. قدرتي ڪوشش سان ۽ جبري ٻي اختيار (

۲۲۳. قدرتي کي اختيار آهي اها خوار آهي. جبري اها آهي جاني اختيار آهي.

۲۲۴. قدرتي کي پاڻ تي اعتبار آهي. جبري کي حق تي يقين آهي.

۲۲۵. قدرتي جاني تي ته مشغول اختيار آهي. جبري جان جي اختيار کان باهر آهي.

۲۲۶. ڪڪ تيز هوا جي ڪري اڏا آهي ٿو. ڪڪ کي جلدي اثر جي طاقت نه آهي.

۲۲۷. اي پٽ! جڏهن ڪڪ دريا ۾ اچي پوي ٿو. ٽوس ترپاڻي هنڪي هر طرف ڪٽي وڃي ٿو.

۲۲۸. ڪڪ کي ڪوبه زور نه رهيو. تون ٽوس ترپاڻي هنڪي زور سان ڪٽي وڃي ٿو.

۲۲۹. قدرتي ۽ جبري جي اها منزل آهي. ٻئي مفاد ل سان بيان ڪري ٻڌايو.

۲۳۰. جبري قدرتي کان پهرين آهي. حق سانجهڻ ۽ پاڻ سانجهڻ تون ٻڌاء ڪير وڌيڪ آهي.

۲۳۱. جيڪي قدرتي تي بيٺل آهن. سي جبري کان آزاد آهن.

۲۳۲. قدرتي ۽ جبري ٻئي هڪ آهن. توحيد جاني راءِ ۾ ڪوئي شڪ نه رهيو آهي.

۲۳۳. غزنوي ملڪ ۾ هڪ بيوقوف ماڻهو هوندو هو. جو الله جي راءِ کان پٽڪيل هو.

۲۳۴. هن گهڻي منزل طي ڪئي. جڏهن اتي پهتو ته ڊوڙ ٿيڻ لڳو.

۲۲۶ گفت که این سایه من میدرد

۲۲۷ مردی واناچه سخن این شنید

۲۲۸ گفتش که ای نادان این خیال چیست

۲۲۹ سخن این بچای غلط گفت

۲۳۰ سایه این ست که در عقب تو

۲۳۱ سایه در عقب بے آیدت

۲۳۲ گر تو بباشی و بود سایه هم

۲۳۳ چو تو بچنی و بکنید، همان

۲۳۴ چون تو روی او بد و بچان

۲۳۵ سایه این با تو بباشد مدام

۲۳۶ مستی تو نیست همه مستی اوست

۲۳۷ مست خداست حذر ای بابو

۲۳۸ بود لغز زین معلّم یک

۲۳۹ سبقتی همی داده او طفلان را

زین تن در عقب همان میرود

بر سر آن ابله زودی رسد

آنچه تو میگوئی این حال چیست

نادان گشته ز عفتل رفته

هر جا بروی و هر سو برو

این فهم و عفتل همه شایسته

سایه نباشد گر باشی تو کم

چو تو بچنی و بکنی و بچان

چون تو رفتی روی او بد

فهم کنی فهم کنی و السلام

تو بمان نیستی و اوست دوست

این ست حقیقت شنوای را برد

لیک نه آگاه دلی پر شک

الف و بی ت و بخوانان را

۱۳۱. چاڻاين ته منهنجو پاڇو ڊوڙي ٿو. هي منهنجو تن پٺ ۾ ويهي ٿو.

۱۳۲. جڏهن ڪنهن سياڻي ماڻهون منهنجو اهو ڪم ٻڌ ته انهيءَ جو خوف وڻ تيڙي سان ويو.

۱۳۳. چاڻاين اي نادان هي ڪهڙو خيال آهي. اهو جو تون چوڻ ته ڪهڙو حال آهي.

۱۳۴. هي شخص غلط ۽ بي جاڇو اٿي. ٻيو خوف ٿيو آهي ۽ عقل کان ڊيو آهي.

۱۳۵. تون جيئن انهن ۽ جنهن طرف ويهي ٿو ته پاڇو منهنجي پٺ ۾ آهي.

۱۳۶. پاڇو ائين پٺ ۾ اچي ٿو. اهو عقل ۽ سمجهه جي ڳالهه آهي.

۱۳۷. جيڪڏهن تون آهي ته پاڇو آهي. جيڪڏهن تون گم آهي ته پاڇو نه هوندو.

۱۳۸. جيئن تون چرپر ڪرين ته ٿيڻ هوب ڪري ٿو. جيڪڏهن تون ٿيڻ ٿو ته هوب ٿي ٿو.

۱۳۹. جيئن تون ڊوڙين ته هوب ڊوڙي ٿو. جهڙي رفتار تون هلين ته تهر ٿي هوب هل ٿو.

۱۴۰. پاڇو هميشه تون سان گڏ آهي. تون سمجه رک، تون سمجه رک، السلام.

۱۴۱. تنهنجي هستي ڪا هستي نه آهي سڀ منهنجي هستي آهي. تون وڃي نه آهي اهو دوست آهي.

۱۴۲. خدا آهي ۽ خدا ئي قادر آهي. اي پانڌورا! اها حقيقت ٻڌي ڇڏ.

۱۴۳. عزتي ۾ هڪ عاشق هوندو هو پر هو دل جي حقيقت کان ناواقف ۽ شڪي هو.

۱۴۴. ٻارن کي هين سڀ ڏيندو هو. انصاف تهن کي پڙهيندو هو.

۲۵۰۔ دریمہ طفلان یکے طفلان

۲۵۱۔ آمد در غضب سلم بان

۲۵۲۔ این تو چه گوئی الف الف خوان

۲۵۳۔ طفل بگفت تو مسلم

۲۵۴۔ الف بخواندیم چه بی تی و شے

۲۵۵۔ الف الف الف همه سیتق ما

۲۵۶۔ بیت شکن بیت شکن بیت شکن

۲۵۷۔ تو در بی تی و چه امانده

۲۵۸۔ در منطق طبرستانه یکن

۲۵۹۔ یک در تی و هلت نامه خوان

۲۶۰۔ یا تو بسیار سیر نامه بین

۲۶۱۔ بالو یکن صحبت با عاشقان

۲۶۲۔ حال تو غلبه نماید به

۲۶۳۔ هم تو حکایات عشاقان شنو

الف الف الف بان می نو

کردید او کو دک زد بر دآن

بی تی هرگز نه بگوئے بان

الف ندانی تو به بی تی پی

بت نه پرستم جز این الف

تو بجلای و به بین من کجا

سز سکنده ز میانت شکن

نامه عطارد تو خوانده

در کعبه عشق تو خود را فگار

تا تو گرد و همه سرخیان

یار و در کنج بگوشت نشین

بشنو زبان کیفیت عارفان

رو از خودی غیره باند به

در شردن است ز حد اند

۲۵۰. ائين ٻارن ۾ هڪڙو ٻار هو - جنهن فقط الف الف الف ٿي پڙهيو.

۲۵۱. ماستر کي انهي غصو اچي ويو - ۽ شاگرد کي ذڪ هڻي ڪئي يا ائين.

۲۵۲. ائين تون ڇا ٿو چوئين فقط الف الف الف ٿو پڙهين - بت چوڻ ٿو پڙهين.

۲۵۳. ٻار ڇڏي تون ماستر نه آهين ۽ الف کي ٿو سڃاڻين - تون بت جي پويان پيو آهين.

۲۵۴. مان الف پڙهان ٿو، بت ڇا آهين؟ الف کان سواءِ بت کي ٿو سڃاڻان.

۲۵۵. الف الف (الف منهنجو سمورو سبق) اهو آهي - تون ڪٿي بيٺو آهين تنهن مان ڪٿي بيٺو آهين.

۲۵۶. بت (بت) پڇ - بت پڇ - سڪندر دري ديوار وچان پڇي ڇڏي.

۲۵۷. تون بي تي جي پٺيان ڇو پيو آهين - تون عطار نامه نه پڙهيو آهي.

۲۵۸. وڃ وڃي منطق طير پڙه - تون پاڻ کي عشق جي بحر ۾ وجه.

۲۵۹. هڪڙو ورق وصلت نامه جو پڙه - ته پوءِ تون سموري راز مان واقف ٿيندين.

(نوٽ) وصلت نامه به سه سئو ساڻين جو چيل آهي.

۲۶۰. يا تون اڄ رهبر نامه پڙه - يا وڃي گوشه نشين ٿي ويه.

۲۶۱. يا تون عاشق سان محبت ڪر - ۽ عارفن جتي حقيقت پڻه.

۲۶۲. توتي حال گهڻو خراب ڪندو - خودي کان پڇ - غير کان گهڻو آزاد ٿيندين.

۲۶۳. تون پڻ عاشقن جون ڳالهيون پڻه - جوت مان هڪ کان وڌيڪ درد مند ٿي آهي.

۲۴۴. درد بگیرد ز حکایات با
 ۲۴۵. هم ز حکایات غمایت شود
 ۲۴۶. از طرف دوست حکایت خوش
 ۲۴۷. عشق بدایت بکالت بود
 ۲۴۸. عشق دورا پس کی می کند
 ۲۴۹. عشق رساند بکمال ترا
 ۲۵۰. عشق نیار و بکمال ترا
 ۲۵۱. مردی تجاری که پر نیاز
 ۲۵۲. عالم مجموع بر او کرد کس
 ۲۵۳. رفت دگر بار بسوداگرے
 ۲۵۴. کس بخشد کس بخشد و جان را
 ۲۵۵. جامه زری و یدیه بسی بازگشت
 ۲۵۶. خاشاک خنجر و خنجر یدیه تمام
 ۲۵۷. بار سوم باز بنگان باز رفت
- فی ز مشکایات عنایات با
 عشق زیاده ز حکایت شود
 این که بدایت بهدایت خوش است
 عشق کمالات و لایست بود
 پنج دوے را از میان بر کند
 عشق به بخشند غمایت ترا
 عشق دهد در جسم بدایت ترا
 سودا آورد ز قوم و پیان
 سودا بگرفت از و کس بخش
 باز بسیار دهم جامه زری
 طاقته فی ماند که عامه را
 هر کس بیدل شد و خانه رفت
 لائق آن بود که عالی مقام
 سودا الماس بیاورد و گفت

۲۶۱. ڳالهين منجهان درد پيدا ٿئي ٿو. - شڪايتن سان عنايت نه ٿيندي.

۲۶۲. عنايت ڳالهين ٻڌڻ سان ٿئي ٿي. - عشق زياده ڳالهين ٻڌڻ مان ٿئي ٿو.

۲۶۳. دوست جي طرف جي ڳالهه ٻڌڻ چڱي آهي. - اها هدايت چڱي هدايت آهي.

۲۶۴. عشق هدايت ۽ مڪالميت آهي. - عشق مڪالميت ۽ ولادت آهي.

۲۶۵. عشق دوستن منجهان هڪ ڪري ٿو. - دني جي پاڙ کي وڃ مان پئي ٻيڙي ٿو.

۲۶۶. عشق توکي مڪالميت تي پهچائيندو. - عشق توکي عنايت عطا ڪندو.

۲۶۷. عشق توکي ملامت نه آڻيندو. - عشق توکي هدايت جو درجه عطا ڪندو.

_____ ولي _____

۲۶۸. نياز واري هڪ واپاري مرد. - ٿوهر ۽ پيرن جو سود وٺندو.

۲۶۹. ماڻهن جو ميراجي هن وقت ڪنو ٿيو. - هر هڪ هن کان سود وٺي ويو.

۲۷۰. اهو واپاري ٻي دفعه سود اڳري لاءِ ويو. - وري ڌري آڇون پوئيا ڪيون وئي آيون.

۲۷۱. ڪنهن هڪان پوشاڪ خريد ڪئي ڪنهن ڪئي. - عام کي انهيءَ سوي خريد ڪرڻ جي عطا ٿي.

۲۷۲. ڌري آڇي پوشاڪ ڏسي ڪيترو مڙي ويا. - مرد ڪو نه شڪسته تي گهر موٽي ويو.

۲۷۳. خاص ماڻهن اهو سود خريد ڪيو ۽ نه عام. - انهي پوشاڪ جي لائق اهو موجودي مڙي ويا.

۲۷۴. ٽين دفعه وري ساڳيو واپاري ويو. - هين جو سود وڪري آيو.

- ۲۷۸- این آن سودا که بجز شاه نیست
عام نگیرد که کس آگاه نیست
- ۲۷۹- عاقبت آن سوداها که گرفت
خاص چه عام و همه او باز رفت
- ۲۸۰- در رویه کشف که امرت و اگر
سودا این هر دو بگفتیم مگر
- ۲۸۱- سوم سودا بود از عشق پر
کس نگرفت که بحیثیت نگر
- ۲۸۲- عشق چو الماس زیر قاتل است
دور ز دور دوست که ناقابل است
- ۲۸۳- حج و زکوة است مظال فبسی
گیرد او را همه ادھر کے
- ۲۸۴- عام نه نزدیک بود عشق را
کار بدنی نبود عشق را
- ۲۸۵- عشق آن شہ زور بود بر همه
شیر بهمان است و گران چون رم
- ۲۸۶- آنکه برائے من که اندر وجود
ترجمہ این است کلام خدا
- ۲۸۷- او بسفر ظاہر شد مبتلا
کردن سفر و ہوا و صد بخود
- ۲۸۸- قدسی این است ہمہ حال کلام
دانے کہ آن دور افتادہ را
- ۲۸۹- یعنی کس کہ اندر دل این فقیر
بشنو از من چہ بیان تمام
- ۲۹۰- او نہ درون شد ترجمہ بر چون
در ذکر و فکر و مراقبہ کثیر
- ۲۹۱- گشت و عمر آوردن بر دین

۴۶۸ من چیت هی آهوسو در آهی جو باد و کان سوا و بیعی سکونه خنریی سکند و - عام نقر
و نیی سگهی جو هو هن کان و اقفیه آهوس.

۲۶۹۔ پچاسویں باب اہوسومو بادشاہن درتو۔ عایا خاصہ سیب ہونی ویا۔

۱۸. شیئی بیستی سود و تو کی بدایه پهریون ورد و طیفه آهی به بیوکشف مکر امت آهی.

۲۸۔ نبیوں سے عشق ہو آہی۔ جو تو سب بادشاہین کا سوا ہے جس نے ورنہ۔

۲۸۲۔ عشق زهر قاتل حیدر آھی۔ درد کان پوی اهو آھی جو فاقہ قابل آھی۔

۲۸۳۔ حج از کوٹہ و طریقہ گھڑا آهن۔ انھن کی ہر مگو و ٹی نو۔

۲۸۴. عام عشق جي ويجهو ٻه نه ويندو جو عشق جو دنيا سان واسطو نه آهي.

۱۸۵. عشق سینی کان زور وارو آھی۔ ہوشیندن آھی بیوں سپ بیکریوں آھن۔

ولم

۲۸۲- ای پرہیز گار! شرح تفسیر خدا جی کلام جو ترجمہ ہون آہی.

۲۸۶۔ جی پنهنجی وجود اندر سپریتا کن۔ سیرتو سید اذین قہ۔

٢٨٨ - اهي ٽاڻهي سڀم ڦاٽل رهيا. ڄاڻ ته اهي مون کان پري ٿي پيا.

١٨٩ - مسودة كرامت جوها ميل مطلب هي آهي. مون کان مسودو بيان مے و۔

۱۶۹۔ یعنی جو وہی نقیہ جی دل اندر آھی۔ جو ذکر پر فکر میرھی تو گھٹا

مراقبہ کی جاتی تھی۔

۲۹۱- جو نہ ہستی دل اندر تو چہ نہ توحید اہو ظاہری باطن نہ ہی کان محدود رہی وید۔

۲۹۲۔ او بود از دهن تو معکم بی خبر

۲۹۳۔ آنکه حال است حقیقه شنو

۲۹۴۔ هرگز دیدار نه بیند همان

۲۹۵۔ آن که تجلای به بیند کجا

۲۹۶۔ این سفر ظاهر سازم بیان

۲۹۷۔ یعنی بگزارم ادرا به بین

۲۹۸۔ هم بعبادات پرورده نماز

۲۹۹۔ این همه تعلق که بقالب بود

۳۰۰۔ آنکه در آینه بکته داخل اند

۳۰۱۔ هم حسنت الابرارین بدان

۳۰۲۔ مرد سواری که فتاده در آب

۳۰۳۔ اسپ درون آب چو گشته غرق

۳۰۴۔ گفت که شکرانه بجا آوریم

۳۰۵۔ بار از آب بیرون آوریم

اورا الفت او خیال بدر

تا که دهنی اتسکم سر او

باشد بی حاصل ادای جان

اندر دل خویش نیاید خدا

بشنوای طالب مولی عیان

اندر تحلیس و تسبیح و دین

در زهد و تقوی آغاز باز

چونکه بر او طاعت غالب بود

هرگز فی آن بخدا واصل اند

هستند سیات مقربین عیان

او بکشیده همه پا از رکاب

بیرون از آب شد آن هم رفیق

اوله ب تعالی است چنان یاد او

اسپ درین دریاست ناپدید

۲۹۲. جو "وَهُوَ مَعَكُمْ" جي فرمان کان بي خبر آهي. انکي انهي بي خبري کي درڪري
چڏيو. (معنيٰ) قرآن شريف ۾ فرمايل آهي "وَهُوَ مَعَكُمْ اَيَّمَا كُنْتُمْ" يعني هو اوهان
سان آهي جتي مڪتي به هجي. جو اها حقيقت نٿو سمجهي سو الله جي وصال کان دور ٿيندو.
۲۹۳. حقيقي جمال اهو آهي ته. "هُوَ وَفِيْ اَنْفُسِكُمْ" جي وانهه سايي آهي. قرآن شريف ۾
فرمايل آهي "وَفِيْ اَنْفُسِكُمْ اَدْلٰتُ بَعْضُهُمْ لَظُلْمٍ لِّبَعْضٍ" جو اوهان جي ساهه جي رڳ کان به ويجهو
آهي پوءِ هن کي ڇو نٿا ڏسو. حقيقي جمال اهو آهي.

۲۹۴. اي جوان اهو اهو بيدار نٿو ٿي سگهي. انهي کي ڪجهه به حاصل نه ٿيندو.
۲۹۵. اهو نٿو جو تڄو ڪئين ڏسندو. جو خدا کي پنهنجي دل اندر نٿو سمجهي.
۲۹۶. هي ظاهري سفر جو بيان ڪيان ٿو. اي موليٰ جا طالب اهو ٻڌ.
۲۹۷. مان انهي کان درڪر ڪريان ٿو. جو تحليل تسليح ۾ مذهب ۾ ڦاٿل آهي.
۲۹۸. ۾ جو رهندي نماز ۾ عبادت ۾ اٽڪيل آهي. جو زهد ۾ تقوىٰ ۾ مشغول آهي.
۲۹۹. انهي پرتق وچو ڏسان آهي. ڇا ڪا ته آنتي طاعت غالب آهي.
۳۰۰. جيڪي اچي انهي کي ڏٺو ۾ داخل ٿيا. ته اهي خدا سان واصل ٿي نه سگهندا.
۳۰۱. جڏهن تون بريا ٿين ڏس ٿو ته هنهن تي ڪي ڪون ۾ خبر ٿيڻ به ٿو.

دله

۳۰۲. هڪڙو گهوڙو سوار پاڻي ۾ ڪري پيو. هن پنهنجا پير رکاب کان ٻاهر
ڪڍيا.

۳۰۳. گهوڙو جڏهن پاڻي ۾ غرق ٿيو. ته سوار پاڻ پاڻي مان ٻاهر نڪري آيو.
۳۰۴. چيائين ته ڪو نه بچا آڻين ٿو. جو رڳو سائين منهنجو مدد ڪار ٿيو.
۳۰۵. مون کي پاڻي مان ٻاهر هڪڙو بچائين. ۾ گهوڙو وري ڀالا ۾ غرق ٿيو.

- ۳۰۴ غرق شد و غرق نگشتیم ما
 ۳۰۵ ای پیر این سرزمین بشنوی
 ۳۰۶ غرق شوی گر توبه تن بوده
 ۳۰۷ این تن اسب است که بالو بود
 ۳۰۸ این تن خنکی بمانت حجاب
 ۳۰۹ گر توبه او باشد بد میردی
 ۳۱۰ باش تو آزاد این جان و تن
 ۳۱۱ غرق کنی غرق کنی غرق کن
 ۳۱۲ این همه تاریکی و تاریکی ست
 ۳۱۳ گر تو شوی واقف از اسرار او
 ۳۱۴ باشد بی بای که واقف نه
 ۳۱۵ بگسل یکبار گسایند او را
 ۳۱۶ و این را تو اگر بگسل
 ۳۱۷ دو دگر رفت بسوی هوا
 ۳۱۸ او بجا رفت شدم من کجا
 ۳۱۹ بخود باشد و درین راه روی
 ۳۲۰ از من بگذر که بمن بوده
 ۳۲۱ او را بگریزار بمن او بود
 ۳۲۲ او را بر دار شوی کامیاب
 ۳۲۳ از راه محبوب تو در میردی
 ۳۲۴ تا بوسی در درگاه کن دوامتن
 ۳۲۵ هم شوی زین جسم به فرق کن
 ۳۲۶ راه خداوند چه باریکی ست
 ۳۲۷ تا کردی غصه انا الحق کو
 ۳۲۸ چون بفتادی تو بدام دون
 ۳۲۹ باشد زین سر چه خبر عالم را
 ۳۳۰ در دو جهان میشوی آن منجلی
 ۳۳۱ تا که بر سپید از و یک گدا

۳۰۹. گهوڙو ٻڌي ويٺو ۽ مان نه ٻڌو. هو ڪاڏي ويو ۽ مان ڪاڏي رهيس.

۳۱۰. اڀي پتا اهي راز مون کان ٻڌ. بيخود ٿي ۽ پورو هن راز تي هل.

۳۱۱. غرق ٿي جيڪڏهن توکي جسم آهي. انهيءَ خودي کي ڇڏي ڏي ڇا تون ساڻس آهي.

۳۱۲. هيءُ جسم جو تون ساڻس آهي سو گهوڙي منل آهي. انهيءَ کي ڇڏي جو تون ساڻس آهي.

۳۱۳. هي خاڪي جسم تنهنجي وڃي پڙو آهي. انهيءَ کي هٽايو ڪامياب ٿين.

۳۱۴. جيڪڏهن تون هن سان گڏ آهين ۽ خراب هليو ٿو. محبوب جي راز کان روئين ٿو.

۳۱۵. تون هن جسم کان آزاد ٿي. ته خدا جي درگاهه ۾ پهچين.

۳۱۶. غرق ڪر غرق ڪر غرق ڪر. ته ساڳيو ٿين، هن جسم کي غرق ڪر.

۳۱۷. هيءُ سموري اونداهي ۽ اونداهي آهي. خدا جي راز ڪهڙي نه فاز ڪر آهي.

۳۱۸. جڏهن تون هن جي راز مان واقف ٿيندين. ته انا الحق جو ضرور هڻيندين.

۳۱۹. افسوس جو تون هن راز کان واقف ناهين. جو تون دني جي دام ۾ ڦاٿو آهين.

۳۲۰. هن ڦاهي کي هڪ دفعه ٽوڙ. هن راز جي عام کي خبر نه آهي.

۳۲۱. هن ڦاهي کي جو تون ٽوڙيندين. ته پنهنجي جهون ۾ روشن ٿيندين.

_____ وَله _____

۳۲۲. دونهن هوا جي طرف ٿي ويو. ته هن کان هڪ فقير پيو.

- ۳۲۰- ای تو سیه پوش کجایم روی
 ۳۲۱- آمدن تو ز کجای بوده است
 ۳۲۲- گفت با فرس که ای دلق پوش
 ۳۲۳- ز خبر از آمدن و رفتن ست
 ۳۲۴- ماکه ندانم که کجایم روی
 ۳۲۵- ماکه ندانم ز کجای آمدم
 ۳۲۶- نیست وجودم و جودم کجاست
 ۳۲۷- بود و نابودم که چیست
 ۳۲۸- ای پسر این دان که کیستم
 ۳۲۹- مسیح مجالے نبود و دورا
 ۳۳۰- بودن تو نیست همه بود خدا
 ۳۳۱- از نه پیر سیدی پوشش مند
 ۳۳۲- می کنی آواز ز محب و فراق
 ۳۳۳- باز آن فی گفت که ای شیخ پیر
- زین جابگذاشته چه جابم روی
 رفتن تو گو که چه جابوده است
 بشنوی این حال زمین دار گوش
 دست ز هستی خود دان شستن ست
 جنس ز دارم چه جامے روم
 نه زمین نه زهرا آمدم
 بودن مانیت بودم کجاست
 حیران در حیرت باشم که کیست
 خیال بهمین دار که من نیستم
 یاد بود آورد و نابود را
 بودند از بودن او ای گدا
 تانکه همه باشی تو بست بند
 می شود افروز و اشتیاق
 مار این و خبرے از نفیر

۳۲۰. تر اي ڪاري پوشاڪ وارا ڪاڏي ٿو وڃين. هن جاءِ کي ڇڏي ڪاڏي ٿو وڃين.
۳۲۱. تنهنجو اچڻ ڪٿان ٿيڻ آهي. ۽ ڪهڙي طرف وڃي رهيو آهين.
۳۲۲. افسوس سان چيائين ته اي گودڙي پوش. هي حال مون کان ٻڌ ۽ ڪن ٿو ي.
۳۲۳. ه اچڻ جي خبر آئون نه ويٺو جي خبر آئون. پنهنجي هستي کان هٿ ڌوئي ڇڏيوا ٿو.
۳۲۴. مون کي خبر نه آهي ته ڪاڏي وڃان ٿو. خبر نه آهي ته ڪهڙي جاءِ ڏانهن وڃان ٿو.
۳۲۵. مون خبر نه آهي ته ڪٿان آيو آهيان نه زمين کان ۽ نه هوا کان آيو آهيان.
۳۲۶. وجود ڪونه ٿو. تنهنجو وجود ڪٿي آهي. مون کي هستي ڪانه آهي منهنجي هستي ڪٿي آهي.
۳۲۷. هئڻ ۽ نه هئڻ نٿو ڄاڻان ته ڇا آهي. حيرت ۾ حيران آهيان ته ڪير آهيان.
۳۲۸. اي پٽ! ائين سمجه ته ڪير آهيان ڇا آهيان. ائين ڄاڻ ته ڪجهه نه آهيان.
۳۲۹. دونهي کي ڪابه طاقت نه آهي. هونا ٻوڙ کي ٻوڙ ڪري.
۳۳۰. تنهنجو هئڻ نه آهي سڀ هئڻ خدا جو آهي. اي فقير تنهنجو هئڻ هنجي هئڻ ما آهي.

ولڻ

۳۳۱. هڪڙي سياڻي ماڻهون بنسري کان پڇيو. تون اهڙي طرح بند ۾ ڇو آهين.
۳۳۲. تون هجر ۽ فراق مان آواز ڪري ٿي. هو منهنجو شوق وڌي ٿو.
۳۳۳. پوءِ انهيءَ بنسري ڇيو اي شيخ پير. مون کي آواز جي ڪا خبر نه آهي.

- ۳۳۴ کیست همان کس که صد میکند
 پرس از آن کس که قدر میکند
 ۳۳۵ باز پرسیدت که از دمه
 چون تو کشتی دم بر آتش همه
 ۳۳۶ گفت که ای دانا هم پرس
 نیست مرا از دم کشتن خودم
 ۳۳۷ کیست همان کس که دم میکشد
 پوست بهمن ست دموی کند
 ۳۳۸ من بهمان سپح نیم تو نگر
 هر چه بود آن بود او سر بسر
 ۳۳۹ بخبر از خود شدن وای سپر
 خود تو ندانے که شوی بهره ور
 ۳۴۰ دیدن گفتن که شنیدن از د
 تا آن نئے آنچه بود جمله او
 ۳۴۱ بگذر یکبار گے از ما و من
 کن تو فراموش همه خویشتن
 ۳۴۲ گویا او هست نه گویا توئے
 جو یا او هست نه جو یا توئے
 ۳۴۳ بازار گانے بشهر القوال
 بود سپر شش خوب محن کمال
 ۳۴۴ بود خط انحراف سر و ز روی
 همچو کیه مار به پیچیده موی
 ۳۴۵ از وزیکه خویشتن آراسته
 جامه ندین به تن ساخت
 ۳۴۶ باند یا قوت مرصع ستمور
 هم به ز مرد و بالما کس زود
 ۳۴۷ ای سپا نیچه زلف او بخت
 عطر گلاب سرور بخت

۳۳۳. اهو کير آهي جو آواز ڪري ٿو. انهي کان پوءِ جو فدا ڪري ٿو.

۳۳۴. وري پڇيا ٿيس ته جڏهن تون هڪ دم کڻي ٿي ته سڀني جي دم ۾ باهه پيدا ڪرين ٿي.

۳۳۵. چيائين اي سڀا مان انهي کان بچيل آهيان. مون کي پنهنجي دم کڻي جي خبر نه آهي.

۳۳۶. اهو کير آهي جو دم کڻي ٿو. هيءُ کل آهي دم اهو کڻي ٿو.

۳۳۷. تون ڏس مان ڪنهن جي وچ ۾ نه آهيان. جيڪي ڪي آهي سراسر هو آهي.

۳۳۸. اي پٽ تون پاڻ کان بي خبر ٿي رهيو ڪڏهن تون پاڻ وڃائيندين ته بهري وڃيندين.

۳۳۹. ڏس ٻڌڻ پوڻ سڀ هڪ کان آهي. تون ناهين جيڪي آهي جملو هو آهي.

۳۴۰. هڪ دٻو مان ۽ اسان کي ڇڏ. تون پاڻ کي سمورو وساري ڇڏ.

۳۴۱. چوندا آهن اهو آهي ته ڇڏ ڇڏ آهيان. ڳولهندا آهن اهو آهي ۽ نه تون.

_____ وَلَهُ _____

۳۴۲. نوال شهر ۾ هڪڙو واپاري هو. جنهي کي پٽ هو جو نهايت حسن وارو هو.

۳۴۳. سندس سڀني ڀاءُ ۽ ڀيڻ ۽ ڇڪندا آهن هو ۽ ڪلا وار ڳنڍي وار نانگ وانگر هو.

۳۴۴. هڪڙي ڏينهن هن پاڻ کي سينگاريو. ۽ زريءَ جو لباس بدن تي ڇڪيو.

۳۴۵. موٽي ۽ يا قوت مڙهيا. زمره ۽ هيرا پاڻ تان.

۳۴۶. وڏو ڪٽر وار ٿيڪا ڪيا. عطر ۽ گلاب پڻ ڪيا.

۲۳۸. خوبی ز سیاهی رخسار شد
خونی چمنش در خار شد
۳۲۹. چون رُخ خود را در آینه دید
در نظرش صورت آمد پدید
۳۵۰. صورت خود دید خیال مست شد
کز بخود هم برگشته شد
۳۵۱. بدست چندین بخود آشفته بود
خود به صورت خویش چه برگشته بود
۳۵۲. گریه کرده بر راهها
نال و نرسا دیه آهها
۳۵۳. از محبوس دوری گفته گفت او
یار بدستیم که چون غم در او
۳۵۴. اینک که می بینم آن یار را
حال بگیریم کس بهشیار را
۳۵۵. یک نعل آید در دست ما
بر حسن دیوان هم دست ما
۳۵۶. گاه برقص آید که در خردش
گاه بیان بحسرت کند که خوش
۳۵۷. گوید در وصل بهین بحیرت
تا که ندانم که این شخص چیست
۳۵۸. در منظر آید در دست تیت
واقع این از بجز دست تیت
۳۵۹. آمد آگاه که صاحب دله
گفت تو زین سرنه واقف دلی
۳۶۰. در صورت تیر و در میان
صورت تو هست شنوای جوان
۳۶۱. بر رخ خویش تو آشفته
عاشق بر خود خود تو گشته

۳۰. هن جي گلن تي لالائي چمڪڻ لڳي. هن جو مست آليون غبار ۾ اچي ويون.

۳۱. جڏهن هن پنهنجو منهن آڙسي پر توڙه کيس پنهنجي صورت سهڻي ڏسڻ ۾ آهي.

۳۲. پنهنجي صورت ڏسي اهڙو مست ٿي ويو. جو هو بيخود ۽ حيران ٿي ويو.

۳۳. ڪيترو وقت پاڻ تي پريشان هو. ۽ پاڻ پنهنجي صورت تي حيران هو.

۳۴. رستي تي رنو ٿي. پر توڙه اڳيون دانهون ۽ آهون ڪيائين ٿي.

۳۵. درد ۽ فراق کان هن هڪ ئي چيو. يار منهنجي هٿ ۾ آهي. پر منهنجو غم ڇو آهي؟

۳۶. ائين چو مان يار کي ڏسان ٿو. اهو ڪنهن هو. شيار سان حال اوه ڀون.

۳۷. مان هنجي حسن تي مست آهيان. ليڪن هو منهنجي هٿ نٿو اچي.

۳۸. ڪڏهن ناچ ٿي ڪيو ڪڏهن جو ش ٿي ڪيو. ڪڏهن درد جريان تي ڪيو ته

ڪڏهن ماڻ ۾ هليو.

۳۹. چيائين ٿي ته هن وصل ۾ فراق ڇو آهي. چون ٿا جاپان ته هي شخص ڪير آهي.

۴۰. نظر ۾ اچي ٿو مگر هٿ نٿو اچي. انهيءَ رمزي خبر مست کان سواءِ ٻي ڪي نه آهي.

۴۱. اڇو ٿو کيس هڪ صاحب دل نظر آيو. جنهن پڇيس ته توکي هن رمزي خبر نه آهي؟

۴۲. هن ٻڌائين ته تنهنجي وچ ۾ ئي صورت ڪانه آهي. اي جوان ٻڌ ته اها تنهنجي ئي

صورت آهي.

۴۳. تون پنهنجي حسن تي پريشان ٿيو آهين. تون پنهنجو پاڻ تي عاشق ٿيو آهين.

۳۶۲ نیست بحسب ز تو مجوبه دگر

۳۶۳ خود را خود می نگری کن یقین

۳۶۴ از تو نمی یکدم باشد بدون

۳۶۵ ای سپهر بگذر تو از دونه

۳۶۶ عاشق و معشوق توئی نیست شک

۳۶۷ لیل چه گفته شنوی روز را

۳۶۸ جمع شوم هر دو بیک دیگر

۳۶۹ گر تو می آئی من میروم

۳۷۰ روز بداده است جواب این بجا

۳۷۱ گر تو می باشی تا من نیستم

۳۷۲ یا من باشم و یا باشش تو

۳۷۳ هر دو نماند بماتد می

۳۷۴ دو تو بین دو تو بدان دو تو

۳۷۵ کس بدوئی هست تبهر میرود

چشم کشائے تو در خود نگری

عاشق بر خود شده هم بسین

جلوه جالش تو به بین اندرون

خود را ایشانس که او خود توئی

گر تو یقین داری آن هر دو یک

تا بکنم محو بحسب و سوز را

هم رهم از محسب شوم یکسری

وصل نمی گرد و چون یک شوم

که ای شب باران تو بیایه کجا

در من باشم تو نمی نه درم

هر دو تمانیم شونده شون

در ره توحید نیاری شک

در ره تحقیق رونه درخ

او بمیان شک و شبه میرود

۳۳۱. تو کانسو او پي ڪو محبوب ڪونه آهي. تون اک کول ۽ پاڻ ۾ رها تي پاء.

۳۳۲. تون يقين ڪرتو تون پنهنجو پاڻ کي ڏسين ٿو. ۽ ڏس ته پنهنجو پاڻ کي عاشق ٿيو آهين.

۳۳۳. هو توکان هڪ دم به ٻاهر نه آهي. تون هنجو حسن جمال پنهنجي اندر ۾ ڏس.

۳۳۴. اي پٽ! تون دٻي کان ٻاهر نڪر. پاڻ کي سڃاڻ ته اهو تون پاڻ آهين.

۳۳۵. عاشق ۽ معشوق تون ئي آهين انهي ڀرڻ ۾ آهي جيڪڏهن يقين اٿئي ته پئي هڪ آهي.

۳۳۶. تون ٻڌ ته رات ڏينهن کي ڇا ڇپو؟ ته مان قراق ۽ سوز کي وساري ڇڏي ان ٿي.

۳۳۷. پئي هڪ ٻي سان گڏ ٿيون. ۽ جدا ٿي ۽ جهرجي تڪليف کان آزاد ٿيون.

۳۳۸. جيڪڏهن تون اچين ٿو ته مان مري ويهان ٿي يعني گرتي ويهان ٿي. جيستائين هڪ نه ٿيند اسون ته وصل ته ٿيندو.

۳۳۹. ڏينهن جواب ڏنو ته هي ٿيڪ آهي. اوراق تون مون کي ڪٿين هٿ ڪري سگهندين.

۳۴۰. جيڪڏهن تون آهين ته مان نه آهيان. جيڪڏهن مان آهيان ته تون هوندين ۽ نه پيو.

۳۴۱. يانئون هج يا مان، هجان. تون ٻڌ نه پڌ پئي گڏ نه هوند اسون.

۳۴۲. پئي نه رهند اسون رڳو هڪ رهندو. تون وهدت جي راءِ ۾ شڪ نه آڻ.

۳۴۳. تون به نه ڏس، به نه ڄاڻ به نه چڻو. جيڪڏهن حق جي راءِ ٿي هلاين ته به نه ڳول.

۳۴۴. ٻڌهن کي ڏئي آهي بسو بر باد ٿئي ٿو. آهيو شڪ ۽ گمان ۾ ره ٿو.

- ۳۷۴ چند بگفتیم کلام ای پسر
 ۳۷۵ تو ز کجائے و کجا آمدے
 ۳۷۶ ای در اول که تو نابود و
 ۳۷۹ بودن تو نیست همه هستی اوست
 ۳۸۰ بگذر از ما و منے اے گدا
 ۳۸۱ ای که پیر دور تو از حق بیاش
 ۳۸۲ جمع شدند آن همه خفاش
 ۳۸۳ در پی خورشید نهفتم همه
 ۳۸۴ سازم پر و از سوی آفتاب
 ۳۸۵ جمعی بگفت که کجا خور بود
 ۳۸۶ تا که گجا باشد خورشید او
 ۳۸۷ بنو خورشید گذارید این
 ۳۸۸ عاقبت آن همه پر و از کرد
 ۳۸۹ آمد آن خور در نزد یک تر
 تانه تو گرد و زره اثر
 گو تو با ناز چه جا آمدے
 وان که به نابودن در بود و
 تو بیا این نیستی و هستی و نیست
 نیست همه هست همان یک خدا
 پاک منزله تو ز ما من بیاش
 تا بکنم کشور خود را را با
 باشم بیدار خفتم همه
 تا که به بیتیم شوم کامیاب
 می شنوم نامش او گرد بود
 گرد بود او تا نگردد بر سر
 قفسه غلاف است بنده این
 در طلب خورشید آواز کرد
 این که همه بیتیم او سر بر

۳۴۶. اڀي پتا! توکي هيتو ڇوان ٿو. مگر توتي درو به اشره ٿئي ٿو.

۳۴۷. تون کير آهي ڪٿان آيو آهي. تون مونکي ٻڌاوت ڪهڙي جڙو کان آيو آهي.

۳۴۸. پهريون ته تون هيئن ئي ڪونه. پر نه هئڻ منجهان هئڻ پر آيو آهي.

۳۴۹. تنهنجو هئڻ نه آهي هيءُ هستي هن جي آهي. تون وڃو نه آهي سڀ دوست آهي.

۳۵۰. اڀي فقير تون مان ۽ اسان کي ڇڏي ڏي. پير ڪجهه نه آهي فقط خدا آهي.

۳۵۱. اڀي پتا تون پنهنجي جسم کان آزاد ٿي. مان ۽ اسان (خود) کان پاڪ ۽ صاف ٿي.

_____ ولد _____

۳۵۲. هڪ دفعه سڀ ڇڏي پاڻ ۾ گڏ ٿيا. ته پنهنجي ملڪ کي آزاد ڪريون.

۳۵۳. اسان سڀ سچ جي پوئتان نه لکند (سون). اسان بيدار ٿيون ۽ سمهين نه پئون.

۳۵۴. اسان سچ جي طرف اڏامند (سون). ۽ ڏسون ته اسان ڪا پاب ٿيون ٿا.

۳۵۵. سڀني چيو ته سچ ڪٿي آهي. جيڪڏهن هو سچي هاءِ هن جو نالو ٻڌون ها.

۳۵۶. ته اهو سچ ڪٿي آهي. جيڪڏهن هو سچي ته جيڪر اسان نه ڏسون.

۳۵۷. سچ نه آهي انهيءَ ڳالهه کي ڇڏي ڏيون. ائين ڄاڻو ته اها ڳالهه ڪٿي آهي.

۳۵۸. آخر سڀئي اڏاڻا. سڀني سچ جي طلب جو آواز ڪيو.

۳۵۹. پاڻ اچي هن کي نزديڪ پهتا آهيون. هاڻي هن کي صفا ڏسند (سون).

۳۹۰. باز بگویند که بگزشتہ کہیم پیش دیس از شمس کہ مار فہ ایم
۳۹۱. از ما خور کشید دیس افتادہ ست خیال این مار ابدل اتادہ ست
۳۹۲. کوہ چہ صحرائی ہمہ در نور بال و پر و کس سلامت بزد
۳۹۳. بال و پر آن جاز ہمہ بگسلید تاکہ فتاوند بر بین آن پلید
۳۹۴. یک چہ بیند بہان چشم کور شمس عیان ست نہ خندہ روز
۳۹۵. باشد موجود حند اہاجبا عین عیان ست بین ہر کجا
۳۹۶. دیدہ کہ دیدار کند دیدہ است دیدہ بی دیدن چون پارہ پست
۳۹۷. چشم کشا تا تو بہ بینے خدا کورہ بیند خدا ای گدا
۳۹۸. بود در اول بخون این چنین گریہ ہی کرد ز خون حزن
۳۹۹. خون ہی ریخت ز دیدہ چنان سرخ ہی گشت ہمہ دشت آن
۴۰۰. قطرہ خون می قدر و بر زمین نام لیلے می شد ز دم چنین
۴۰۱. آہ پیانی ز درد دل می کشید چاشنی درد و فزون می کشید
۴۰۲. نامہ سوئی لیلے او می نوشت روز بر و ز آن رہبر می فرست
۴۰۳. من لغم و در وقت ادم بسی از طرف تونہ بیاید کے

۳۹۸. وري چيائون اسان پنج کان اڳي ٺنڱي ويا آهيون. هيڏي هوڏي پنج کان پري ويا آهيون.

۳۹۹. اسان کان پوءِ پنج ڪري پيو. ايئن نيمال اسان جي دل ۾ ويٺو آهي.

_____ ولہ _____

۳۹۷. چاچل چاچا پان سڀئي ٿريا. ڪنهن چاچر پريا ڪنپ سلامت نه رهيا.

۳۹۸. پر ڪنپ سڀني انهيءَ جاءِ تي چيائون ته تان جو آهي پليد اچي زمين تي ڪريا.

۳۹۹. مگر اکين کان انڌا اچا ڏسندا. ڇهڪندا پنج ظاهري طور بيٺو آهي.

۳۹۵. خدا هر هنڌ موجود آهي. اک کولي ڏس ته هر هنڌ آهي.

۳۹۶. اک اما آهي جا ديار ڪري ٿي. اک ڄاڻي ٿي ڏسي سگهي ٿي جو ٿڪر آهي.

۳۹۷. اڪيون کول ته خدا ڏسجن. اي فقير انڌا و خدا کي ڪڍين ڏسندا و.

_____ ولہ _____

۳۹۸. پهرين مجنون هو. قتيل خون سان گريه ٿي ڪيائين.

۳۹۹. هن جي اکين مان اهڙو ته خون ٿي وهيو. جنهن کان سارو پيا پان ڳاڙهو ٿي پيو.

۴۰۰. جو تڙ زمين تي ڪريو ٿي. ان مان ايتي جو نالو ٺهي ٿي پيو.

۴۰۱. اندر مان هڪ سي پويان آه ٿي هڪڙي پائين. ۴ درجي ڄاڻي ٿي چڪيائين.

۴۰۲. ليائي جي طرف خط ٿي لکيائين. روز روز ان تو انهن قاصد ٿي موڪليائين.

۴۰۳. مان درد ۽ غم ۾ مبتلا آهيان. مگر تنهنجي طرف کان ڪوئي به نٿو اچي.

۴۴. نیست پیام آور کاہد ز تو

۴۵. ہی چہ کنم کہ خود من رفتہ ام

۴۶. باتو نخے گوید کس حال ما

۴۷. ای تو یہ بستر من آئے اگر

۴۸. زان پس عشقش عفتش را براند

۴۹. باز لسانے پس پیغامها

۵۰. بعد از و حوصلہ پیغام او

۵۱. لیلی می کرد شب روز آن

۵۲. بعد ز مدت شد این حال او

۵۳. گفت کہ انا لیلے دارم خبر

۵۴. گیرد چون عشق کمالت بین

۵۵. تا چو شمع عشق کمالت گرفت

۵۶. بخیمبر از خویش تن او شد

۵۷. رفت ہمیں باقی آن ماند یار

دو فتادن کہ نبید ز تو

مست کہ در عشق تو من گشتم

خاک بیالودہ احوال ما

حال حنین خاک آلودہ تگر

تاز نوشتن داز خواندن بماند

او کہ بے داد و یلانا مها

رفت تگر یاد کند نام او

لیلے لیلی شد او نام خوان

رفت یہ یکبار گے قال او

لیلے مائیم نہ لیلے دگر

یگزر د او ہم ز وجود ہمیں

او ہم یکبار گے از خود برنت

باز ہمان انا الحق گو او شدہ

ہر چہ بگوید ہمیں بی اختیار

۱۶۰۶. ڪو به قاعد ڪونهي جو تنهنجي طرف کان اچي. وورڪرڻ توکي نه چڱاڻي.

۱۶۰۷. ماڃا ڪريآ جو سڳن بيوس آهيان. تنهنجي عشق ۾ مان مست ٿي پيو آهيان.

۱۶۰۸. مٽي ۾ ٿڌيل منهنجو حال آهي. مگر منهنجو ايو حال توکي ڪونهي به نٿو سٺائي.

۱۶۰۹. جيڪر تون هيڪر منهنجي ٿڌي اچين. اهو مٽي ۾ ٿڌيل حال منهنجو اچي ڏسين.

۱۶۰۸. آهي ڪا پوءِ تنهنجي عشق منهنجو هوش عقل کسي ورتو آهي. تان جو لکڻ پڙهڻ وسري ويو آهي.

۱۶۰۹. پوءِ زباني پيغام موڪلڻ لڳو. جن هن لاڙ مهيت پيدا ڪئي.

۱۶۱۰. پوءِ تنهن کان پيغام ڪلڻ جو به حوصلو هليو ويو. مگر ليليٰ جونالوياد ڪند و رهيو.

۱۶۱۱. رات ڏينهن ليليٰ ليليٰ ڪند و رهيو. ليليٰ جونالوهن جو ورد ٿئي پيو.

۱۶۱۲. ڪجهه وقت کانپوءِ هن جو اهو حال ٿيو. جو هن کان هڪڌ نغو قال وسري ويو.

۱۶۱۲. چيائين ته مان ليليٰ آهيان مونکي خبر آهي. ليليٰ مان آهيان ليليٰ بي ڪانه آهي.

۱۶۱۳. ڏس جڏهن عشق ڪمالت وٺي ٿو ته هو پنهنجي وجود کي هٽين وساري ٿو.

۱۶۱۵. جڏهن شهنشاهه عشق ڪمالت ورتي ته هو ڪدم پاڻ کي وساري ڇڏي ٿو.

۱۶۱۶. هو پنهنجي ڪمان بيخبر ٿئي ٿو. انهي کان پوءِ انا الحق جو نصر و هٿي ٿو.

۱۶۱۸. پاڻ کان هليو وڃي تڙ پائي وڃي يار رهيو. جيڪي هڪي پوي ٿو سو بي اختيار چوي ٿو.

۴۱۸. بنود گویا زہستے و خوشیش
 رست ہوں از خود و ز دین کیش
۴۱۹. جسز حق تابیچ متا ندہ دراد
 تہمت ز نہار بنا شد ہر اد
۴۲۰. اینکہ وجودش وجودی خداست
 بادشہ او گر پیہ بر ظاہر گداست
۴۲۱. نعرہ منصور خدائے بزم
 رست بود از خوشیش تن آن نیکو
۴۲۲. ہم منزل خواجہ عطار بود
 واقف زین سر و اسرار بود
۴۲۳. شمس الحق تبریز دین راہ بود
 از ہمہ اسرار حق آگاہ بود
۴۲۴. باشند از عشق ہمیں کار با
 گاہ و ہر تخت گنجہ دار با
۴۲۵. روزی رسید ز چندان کے
 چون گذرانید در اجناسی
۴۲۶. ہر ہمہ مرغان کہ بہ آباد خوش
 در شہر اند ہمہ شاد خوش
۴۲۷. چون کہ بگورستان جا کرد اید
 وطن پر ایجائی کردہ اید
۴۲۸. چنر بد و داد جواب این عقول
 تالونہ تانی شنوای بوالفضل
۴۲۹. ہست مکاتیم بویراۃ
 اورا تبرلیت کہ دیانہ
۴۳۰. این وطن ہاست چہ آباد تر
 ہر کس سے آید آد تر
۴۳۱. تا شہر سران نزد ہیچ کس
 زین جہ کہ دم آباد بس

۱۶۱۸. يعني هونڊن جي وجود کان آزاد ٿي ٿو. اهو دين ۽ مذهب کان پڻ آزاد ٿي ٿو.

۱۶۱۹. جنهن ۾ حق کان سواءِ ٻيو ڪجهه نه رهيو. هن تي ڪابه تهمت اچي نٿي سگهي.

۱۶۲۰. هيءُ جو وجود آهي خدا جو وجود آهي. اهو بادشاهه آهي اگرچہ بظاهر فقير هجي.

۱۶۲۱. منصور خدا جي چونڊ وٺيو. اهو نيڪ مرد پاڻ کان آزاد ٿيو هو.

۱۶۲۲. خواجہ عطار جي به ساڳي منزل هئي. هو به سمورن رازن رموزن کان واقف هو.

۱۶۲۳. شمس تبريز پڻ انهيءَ رستي تي هو. هو الله جي سمورن اسرارن کان واقف هو.

۱۶۲۴. عشق جا اهي ڪم آهن ته ڪڏهن تخت تي ويهاري ته ڪڏهن سولي تي لڏڪائي ٿو.

۱۶۲۵. هڪڙي ڏينهن چيري کان پڇيو ويو ته هن جاءِ ۾ ڪهڙو ڇوڙو رهيو.

۱۶۲۶. سڀئي پکي آباد ۽ خوش آهن. اهي سڀئي شهر ۾ شاديءَ خوش آهن.

۱۶۲۷. توڙي برستان ۾ ڪئين جاءِ ٺاهي آهي ۽ اتي بيجا وطن بنايو آهي.

۱۶۲۸. چيري جواب ڏنو ته هيءُ ڪهڙي عقل جي ڳالهه آهي جو تڏهن ڪاٺين مون کان ٻڌاي بي سبب جو.

۱۶۲۹. ويرانن منهنجي جاءِ آهي. ايمان ڪي خبر آهي جو ديوانو آهي.

۱۶۳۰. هيءُ منهنجو وطن ڪهڙو نه زياده آباد آهي. هر ڪوئي زياده آزاد هتي اچي ٿو.

۱۶۳۱. اهو ماڻهو وري موٽي شهر نه ويندو. ٻن انهيءَ سبب ڪري هيءُ جاءِ آباد ڪئي اٿس.

۴۳۲. شهر شامیست رجوعی با
روز بروز آید در وطن ما
۴۳۳. ز اینجانب آن طرف نیاید که
زان طرف این طرف یابند بسی
۴۳۴. چتر بود بستن دل بافت
نیست فدا این جا باشد بخت
۴۳۵. این ست نصیحت سپرم گوشدار
باش خبر دار آنه این گوشدار
۴۳۶. باش تو فرزانه ز دیوانگی
بست همین کار بمر دانگی
۴۳۷. گر تو ز ما پرسی دیوانه باش
درد و جهان بچون مردانه باش
۴۳۸. ای جز متی همه ناقابل است
غافل و غافل و غافل است
۴۳۹. مستی آنست که از خود رهد
غافل از کار جهان می شود
۴۴۰. تاز تو دنیا و ز کار جهان
عاشق باش و بیای امان
۴۴۱. بخیز از کار جهان لای سپر
یکجا آن کن تو ز ما سر بر
۴۴۲. کار جهانی جمله ابر بود
خود بر بای تو بهر تبر بود
۴۴۳. ای تو به تنهایی خود را نگو
تا که شوی در دو جهان صف شکن
۴۴۴. کار جهان و آنکه پریشانیست
عاقبت این کار پشیمانیست
۴۴۵. گشتن زین کار جهان بخیر
هر که بختی است بود او خیر

۶۶۱. اوهانجو شهر مون ڏانهن موٽڻ ڪري ٿو. روز منهنجي وطن ڏانهن اچي ٿو.

۶۶۲. هن جاء تان ڪوئي موٽي گهر نٿو وڃي. مگر اوهان جي جاء تان هر ڪو منهنجي

جاء ڏانهن اچي ٿو.

۶۶۳. فنا سان دل جو ڪهڙو بندڻ آهي. هتي فنا نه آهي مگر بقا آهي.

۶۶۴. پت هتي نصيحت ڪن ڏئي ٻڌ. هوش رک هن کان خبردار ٿي.

_____ وَله _____

۶۶۵. تون چريائي کي ڇڏي عقل وارو ٿئي. هتي ڪم سرد انگي جو آهي.

۶۶۶. جيڪڏهن تون مون کان پڇين ته ديوانو ٿي. ٻنهي جهانن ۾ مردن وانگر ٿي.

۶۶۷. مستي کان سواءِ ٻي سڀ بي عقلي آهي. اها بي خبري، بي خبري، بي خبري آهي.

۶۶۸. مستي اها آهي جو پاڻ کان آزاد ڪري ٿي. ۽ دنيا جي ڪم ڪار کان غافل ڪري ٿي.

۶۶۹. عاشق ٿي ته توکي دنيا جي سڀني ڪمن ڪارن کان نجات حاصل ٿئي.

۶۷۰. اهي پت دنيا جي ڪم ڪار کي ڇڏي ڏي. پاڻ کي توهان کان مٿي آزاد ڪر.

۶۷۱. دنيا جو ڪم ڪار خراب آهي. پاڻ کي ان کان آزاد ڪر ته بهتر آهي.

۶۷۲. تون پاڻ کي اڪيلا ٿي ڇڏ. ته ٻنهي جهانن ۾ قطار پيچندڙ ٿين.

۶۷۳. دنيا جو ڪم ڪار پريشاني آهي. ان ڪم جي پيچازي پشيماني آهي.

۶۷۴. دنيا جي ڪم ڪار کان بيخبر اهو ٿيندو. جو حق جي رستي تي هوندو ۽ باخبر هوندو.

۴۴۶. بگذر از خویش تن ای مرد کار
ورنه بپاشی به محال توار
۴۴۷. قصه کوتاه کن از جبال
چند بگویم عیان در بیان
۴۴۸. بگذر از شر فرزانگی
چند همه هست به دیوانگی
۴۴۹. آنکس دیوانه درین ره نشد
دان که سزاوار شهان قدر
۴۵۰. آنکه بود عاقل از کار خویش
یافته او در خود آن یار خویش
۴۵۱. یار نه دور است آن نزدیک تر
لیک ز اسرار خودت بنجیر
۴۵۲. این خودی خویش که دانسته
ناحق بر کذب کمر بسته
۴۵۳. این خودی دوست بداند اگر
تا تو کجاست ای بی خبر
۴۵۴. تا تو تجیزه که چون انجیل
گردان ذات خدا در عیان
۴۵۵. چوں که یثام یک بخار بود
شترش در زیر گراں بار بود
۴۵۶. رفت سوره و م بسود اگر
تا که نشد همه جامه زری
۴۵۷. تا به قضا در ره شترشن مکرو
بارش افتاد بر فتن او کرد
۴۵۸. گر یکسان تاجر شد پیر ز درد
اشتر تا خوب بود او چون بگرد
۴۵۹. گفت گراں قیمت این شتر بود
تیز روان تیز روان می نمود

۴۴۱. اي مرد تون پال کي وساري چٽڙ - نت خوار خراب ٿيندڙين .

۴۴۲. دنيا جي ڳالهين کي چٽڙي ڏي . توکي مان صفا بيان ڪري ٻڌاين ٿو .

۴۴۳. انهي عقل واري شرڪي چٽڙي ڏي . سچو خبير ديوانگي سان سان آهي .

۴۴۴. جيڪو ماڻهون هن رستي ۾ ديوانو نه ٿيو سمجهه (هو بادشاهي جي لائق نه آهي .

۴۴۵. جنهن پاڻ هن ڪم ڪار کان آزاد ڪيو سمجهه ته هن پنهنجي يار کي پاڻ ۾ پاڻو .

۴۴۶. يار پري نه آهي مگر ويجهو آهي . مگرتون هن راز کان بي خبر آهن .

۴۴۷. هي جو تون پنهنجي هستي سمجهين ٿو . سو تو ڪوڙ تي ڪم ٻڌي آهي .

۴۴۸. هي هستي هن جي آهي . اي بي خبر تنهنجي هستي ڪٿي آهي ؟

۴۴۹. جيڪڏهن تون پاڻ کي وڃيان ڪڍي چٽيندين ته خدا جي ذات توکي ڏسڻ ۾ ايندي .

وله

۴۵۰. شام ملڪ ۾ هڪڙو واپاري هو . جهجهي اُن تي گهڻو بار لڌايل هو .

۴۵۱. هورو ملڪ ۾ اُنهن سو اڳيري لاءِ ويو ٿي . ڌريءَ جي پوشاڪن جي وڪري ڪرڻ لاءِ .

۴۵۲. اتفاق سان سندس اُن رستي ۾ مري ويو . بار ڪيري ڪري هوهليو ويو .

۴۵۳. واپاري درد مان اُن جا پار ڪڍڻ لڳو . ته منهنجو ڏاڍو سٺو هجو مري ويو .

۴۵۴. چيائين ٿي . منهنجو اُن وڏي قيمت وارو هو . ڏاڍو پلو هو ۽ تڪر هوندو هو .

۴۴۰. چند بهار داده بودم بر او خوب تر آن بود همه تیز رو
۴۴۱. باز بفتاد و بگرفت لبه بار این بردار و گرفت گهی
۴۴۲. آن که کد امست که بهی برد بار اختر هم بار هم و کیست یار
۴۴۳. قوت این شتر من را نبود کاش آن شخص و گرمی فزود
۴۴۴. شخص و گرفت بهما و نهها کار همه کن و ای جوان
۴۴۵. تا تو نیای و هم اندر لقیین قوت ز دست گذر کن ازین
۴۴۶. شتر بود جسم تو دان ای لپه باور بر او نمکن زو گذر
۴۴۷. ای بفتانی ست بقای یاب بگذر ازین بسین آفتاب
۴۴۸. لیکه تو می دانی رفتن مراست هم بشنیدن هم گفتن مراست
۴۴۹. گفتن تو نیست که گویای او دیدن تو نیست که بنیای اوست
۴۵۰. این همه رفت از او بوده است تو نو گفتار از او بوده است
۴۵۱. روز دشت آن نام خدا یاد کن جزا شش هر همه بر باد کن
۴۵۲. روی بگردان زو ظالمت همه نام خدا هست تحت آلف همه
۴۵۳. نام خدا را تواند کردان گرد و ز او علم عین عیان

٢٦٠. هتي مان ڪيتري نه قيمت خرجي هئي. تو ايدو سهڻو هو ۽ تداو وڌو هو.

٢٦١. وري ڪهڙي عيرت ۽ پڄي ويو. هڪو آهي اهڙو جو هتي ٻار پاڻ تي ڪشي.

٢٦٢. اهو هن وانگر ڪير آهي جو ٻار ڪٿي هئي اُن هئا ٻار ڪهڙو ٻار آهي جو ڪٿي.

٢٦٣. اها طاقت تنهنجي اُن جي نه هئي. اها طاقت ٻيو شخص پيدا ڪري ٿو.

٢٦٤. اهو شخص اڀو آهي جو اندر لڪل آهي. اي جوان اهوئي سڀ ڪم ڪري ٿو.

٢٦٥. تون پنهنجي يقين ۾ وهڻ نه وجه. اها قوت هنجي آهي بي ڳالهه ڇڏي ڏي.

_____ وَله _____

٢٦٦. اي پٽ اڃان ته اُن تنهنجو جسم آهي. انهي کي اعتبار نه ڪر انهي کي ڇڏ.

٢٦٧. هي فنا ٿيو آهي. تنهن ڪري تون يقا کي هٿ ڪر.

٢٦٨. او تون سمجهين ٿو ته هلي منهنجو آهي، ٻڌڻ منهنجي آهي، ڳالهائڻ منهنجي آهي.

٢٦٩. ڳالهائڻ تنهنجو نه آهي اهو هن جو ڳالهائڻ آهي. تنهنجو ڏس نه آهي ڏسندڙ هو آهي.

٢٧٠. هي سموري رفتار هنجي آهي. هي نئين نئين گفتار هنجي آهي.

_____ وَله _____

٢٧١. رات ڏينهن خدا جي نالي کي ياد ڪر. انهي نالي کانسواءِ ٻي سڀ کي برباد ڪر.

٢٧٢. ٻين سڀني وظيفن کان مذهب مٿ. جو خدا جو نالو ڪل نعمت آهي.

٢٧٣. خدا جي نالي کي تون ٿورو نه سمجه. انهي مان سمورو پاڻي عام حاصل ٿئي ٿو.

۲۷۴۔ بود کے طالب صادق مرید

۲۷۵۔ گفت مرارہ نمونے بکن

۲۷۶۔ اسم ہمان گو کہ بخوانسم ما

۲۷۷۔ شیخ چون سوال آن طالب شنید

۲۷۸۔ گفتش واللہ اللہ بخوان

۲۷۹۔ طالب با صدق و بیعت گرفت

۲۸۰۔ بعد کے ساعت باز آمدہ

۲۸۱۔ در خدمت شیخ ہمیں عرض کرد

۲۸۲۔ شیخ پرسید از وای سپر

۲۸۳۔ از چہ سبب مرشد تو گشتہ

۲۸۴۔ گفتش بر سخن ہمیں گوش دار

۲۸۵۔ تاکہ ہمے رستم در کو یگو

۲۸۶۔ اسم بدو کان مبیازار ہم

۲۸۷۔ ہر کس گوید اسم اللہ را

آمد در خدمت خواجہ فرید

در دو جہاں بخت فزونی بکن

ای تو وے اللہ دانسم ما

اور از جسد مریدان گزید

اسم ہمیں پاک بدان ای جوان

شغل با اسم فراگشت رفت

بستہ باز و بہ نیاز آمدہ

دل من ز اسم اللہ ہم کتر شد

کافر گشتہ و تو مرتد مگر

کہ این سخن از کافری گفتہ

می کنم آن سر ہمہ آشکار

ہر ہمہ می گفت ہو اللہ ہو

اللہ اللہ ہمہ اظہار ہم

کو چہ بکو چہ ہمہ باللہ را

۴۷. هڪڙو صدق وارو طالب مريد هو. هو خواجہ فرید الدین عظیمی خدمت ۾ ويو.

۴۸. کيس عرف ڪيائين ته مون کي خدا جي راز ڏيکار. جنهن جي هڪڙي منهنجي
جوان ۾ بخت بالائي.

۴۹. ۽ عرف ڪيائين ته مون کي اهو نالو ته تان پيو پڙهان. اي ولي الله توکي سڀ
نيڪ روشن آهي.

۵۰. شيخ جڏهن انهي طالب جو سوال ٻڌو ته هن کي سڀني مريدن کان پيشه ڪيائين.

۵۱. هن حڪم ڪيس ته وڃ ۽ الله الله پيو پڙه. اي جوان هي ڀاڪ نالو سمجه.

۵۲. طالب سڀني دل سان بيعت ڪئي. ۽ وڃي الله جي نالي ۾ مشغول رهيو.

۵۳. ڪجهه وقت کانپوءِ هو موٽي آيو. ٻانهن ٻڌي نياز عرف رکيائين.

۵۴. شيخ جي خدمت ۾ هي عرف ڪيائين. ته الله جي نالي ۽ انهن منجهي دل رڻي وڻي آهي.

۵۵. شيخ چيس ته اي پٽ. تون ڪافر ۽ مرتد ٿي پيو آهين.

۵۶. هڪڙي سبب ڪري تون مرتد ٿي پئين. جو اهو ڪافرون وارو آکر تو ڇيو آهي.

۵۷. هن عظيم ڪيوت منهنجي ڳالهه دل سان ٻڌو. مان اهو سمورو راز ظاهر ڪيائين.

۵۸. پوءِ مان گهڻي گهڻي ۾ ويو. ته سڀ ڪنهن الله الله ٿي چيو.

۵۹. مان بازار ۾ ويو. دڪان تي ويو. ته سڀ ڪنهن هنڌ الله الله جو نالو ظاهر ڪيو.

۶۰. سڀ ڪنهن الله الله ٿي چيو. هڪڙو هڪڙو ۽ الله جو نالو ڪيو.

۴۸۸. غیرت در خاطر آمده
ایجا اسم این ز کجا آمده
۴۸۹. اسم بگوشه چه مرا شیخ گفت
پیش از من ظاهر در شهر گشت
۴۹۰. شیخ از و این سخن چون شنید
آه پر در در سوزش کشید
۴۹۱. گفتش یک پاره خشت آوری
تا بکنم با تو همی یادری
۴۹۲. آن کس بر خاست کلوخ آورد
در خدمت شیخ نهاد پدید
۴۹۳. شیخ همان پاره کرده بدست
ظاهر آن بود کلوخ ز خشت
۴۹۴. بعد از یک دم بکشد ز دست
گوهری قیمت گشته ز خشت
۴۹۵. وادباد گفتش حال ابرو
در همه بازار بهایش بگو
۴۹۶. آمد آن شخص بس بازار باز
لیک نه او بود هم آگاه راز
۴۹۷. بر هر دو کان همه را می نمود
قیمت آن چیست بگوید وود
۴۹۸. گفت در اول یک حلوائیش
گیر یک آثار شکر سائیش
۴۹۹. گفت در قوم پیازم بگیر
بالو و هم یک نیازم بگیر
۵۰۰. سوم گفت که به پیانه شیر
گیرم از تو که شوی دلپذیر
۵۰۱. بعد از آن باز بهراف رفت
وادباد گوهر قیمت بخت

۶۸۸. تنهنجي دل ۾ غيبت آئي. هي الله جو نالو هٿ ڪڍين آيو.

۶۸۹. مون کي ته مرشد ڪن ۾ الله جو نالو پڙهيو. مون کان اڳ هي نالو شهر ۾ ڪيئن پڌر هئو.

۶۹۰. شيخ جڏهن هن کان هي لفظ پڌر ۾ دره ۾ سوز مان آيا پڙهين.

۶۹۱. فرمايائين ته هڪڙو سرجو ٽڪر ڪئي اچ. ته مان تنهنجي منڍ ۾ ڪٻارو.

۶۹۲. هو شخص وٺو ۽ هڪڙو پار جو ٽڪر ڪئي آيو. ۽ اچي شيخ جي اڳيان رکيائين.

۶۹۳. شيخ اهو ٽڪر هٿ ۾ کنيو. ظاهر ته اهو ٽڪر سر ۾ پيڙهيو.

۶۹۴. ٿوري دير بعد جڏهن شيخ هٿ کوليو ته اهو سرجو ٽڪر بي بهامو ٿي پيو.

۶۹۵. هن کي اهو هٿ ۾ ڏسي حڪم ڪيو ته. انهي جي هٿير جي بازار مان بها ڪٽاڙ.

۶۹۶. هو شخص موٽي بازار ۾ آيو. مگر هن کي انهي راز جي خبر نه هئي.

۶۹۷. هر ڪنهن دڪان تي سڀني کي ٿي ڏيکارين ۽ هنن کي چيائين ٿي ته پڌر ايو ته

هن جي قيمت ڪيتري آهي.

۶۹۸. پهريان ڪهڙي حلواڻي چيس ته. هڪ ٽڪر ڪندڙ جي منائي جو هن جي قيمت آهي.

۶۹۹. ٻي چيس ته توڙ ۾ بهسڙو ٿ. جو توکي ڏيان ٿو مگر تيار ڪر.

۷۰۰. ٽين چيس ته کير جو پيا اوو ٿ. اهو توکي پسند ايندو.

۷۰۱. تنهن کان پوءِ وري صوف وقت ويو. جنهن کي موٽي ڏنائين ۽ هن کي چيائين ته

تنهنجي قيمت پڌر آهي.

۵۰۲. گفت مرا نش کہ میں بی بہت
 ہر چہ بگوئی گفتن تو رواست
۵۰۳. بہت ہیں گو ہر عالی قدر
 نیست میر کہ باین سیم وزر
۵۰۴. ای کہ تو ہر پسند بگوئی بگو
 تا بدھم بالو لوانا بجو
۵۰۵. این کہ سرامی نگر ی پرست
 ہر چہ بری آن بر آں بہترست
۵۰۶. قیمت گو ہر کہ ندارد ہم من
 گر تو بے جان نہاریم من
۵۰۷. باز مرا ف گھر آن گرفت
 زو در بازار ہمان باز گشت
۵۰۸. آمد در خدمت آن شیخ پیر
 کہ و بیان ہمہ او بی نظیر
۵۰۹. شیخ بگفتش و گران باشناس
 بودہ مرا ف یکی در شناس
۵۱۰. قرب آن بناخت قدر او یافت
 دیگر ہر کس ز گھر سر یافت
۵۱۱. قدر ہیں گو ہر چیز ہرے
 تا شناسد کس تو بنگرے
۵۱۲. قدر بدان اسم خدا بہترینست
 بچو گر قرب ہمان و بہینست
۵۱۳. ای اسم اللہ بخوان قدر
 قرب نہ اند نشاند آن مگر
۵۱۴. قرب ہمان داد کہ مرا ف گفت
 بگذر یکبار گئے از ہفت ہشت
۵۱۵. نیست قدر آسمش این عمار
 نبود آگاہ کہ حنام را

۵۰۲. صرف چيس ته هي بي بهاموتي آهي. جيڪي تون چوين سو توکي مباح آهي.

۵۰۳. هي موتي وڏي قيمت وارو آهي. جنهن جي برابر سون ۽ چاندي موجود نه آهي.

۵۰۴. جيترو تون چوين سو چيو. ته مان توکي ڏيان تون مون کي ٻڌاؤ.

۵۰۵. هي جاءِ ذهين سان سوسان ڀريل آهي. جيترو توکي وڻي اوترو کڻ (هو چڱو اٿس).

۵۰۶. هن موتي جي قيمت مون کي آهي. جيڪڏهن تون ڏيندين ته مان جان قربان ڪندڙ.

۵۰۷. پوءِ صرف کان موتي موٽائي ورتائين. ۽ جلدي بازار مان موتي گهر آيو.

۵۰۸. پوءِ انهي شيخ پير جي خدمت ۾ آيو. ۽ سمورو بي نظير بيان عرض ڪيائين.

۵۰۹. پير چيس ته بيا سڀ بي شناس هو. صرف اهو صرف اهو چاڻ وارو هيو.

۵۱۰. هن هن جو قرب پيا تو ۽ قدر ڪيو. ۽ ٻين انهي موتي کان منهن موڙيو.

۵۱۱. جو هو جو قدر جوهر ڇڏي ڇڏي. ۽ ڏس ته بيان ٿا ڄاڻن.

۵۱۲. سمجھ ته خدا جي نالي جو قدر پڻ ائين آهي. گوهر وانگر سندس قرب اهڙو آهي.

۵۱۳. الله جو نالو قدر سان پڙه. اهي سندس قرب ٿا ڄاڻن سڃاڻن.

۵۱۴. انجو نالو قدر جوهر ۽ صواب ڪيو. هڪ دفعه ستن ۽ اٺن کي درگزر ڪر (چٽا مٽا).

۵۱۵. هن نالي جو قدر عام کي ناهي. ڪنهن به غلام کي انهي جي واقفيت نه آهي.

۵۱۶. اسم بخوان اسم بخوان اسم بخوان
 ذکر بے کن شوی از بے خودان
 ۵۱۷. اسم بسی بخوان که از بخود لیت
 تا باو ظائف تو بین هد خود لیت
 ۵۱۸. بخود دے از ذکر بسی می شود
 و بهیسمیں دان بکسی می شود
 ۵۱۹. سردار سردار بنی اکرم
 هست در آون خندانی رحیم
 ۵۲۰. تاز علامان یکے این عسلام
 رهبر نامه بهمه کرده تمام
 ۵۲۱. نامه این در قلم آورده ایم
 بهر یریدان بیان کرده ایم

۵۲۲. هست عجیب تو بدان این کلام

رهبر نامه تم شرو عسلام

تَمَّتْ بِالْخَيْرِ

۵۱۶. نالوون، نالوون، نالوون. وڪرگهڙوڪر جو ان کان بي خود ٿي وڃين.

۵۱۷. گهڻا دفعه نالوون جو ان کان بيخودي ٿي ٿي. ٽوس ته وظيفن ۾ سو خودي آهي.

۵۱۸. بيخودي گهڻي وڪرڪڙ سان ٿئي ٿي. اها خدا جي خاص مهرباني آهي

جو ڪنهن تي ٿئي ٿي.

۵۱۹. نبي ڪريم صلعم ٿي خدا جو راز دان آهي. خدا ئي خود انهي کان شروع ٿي

ٿي.

۵۲۰. سندس غلامن مان هيءُ هڪ غلام آهي. رهبر نامه مان پورو ڪيو.

۵۲۱. هيءُ جو نامون چو لکيو اٿس. سومريدين جي رهبري لاءِ بيان ڪيو اٿس.

۵۲۲. تون سمجه ته هي ڪلام قبول پيل آهي. رهبر نامهون پورو ٿيو. هنن ۾ سلام.

تَمَّتْ بِالْخَيْرِ

تصنيفات قاضي علي اڪبر درازي

- سنڌي ڪتاب ۱. - دوله درازي ۲. - داتا درازي ۳. - درد جو داستان .
۴. - عشق حبيب ۵. - قرت العين رسول ۶. - بيعت الرضوان ۷. - سخي سرتاج .
۸. - شهنشاه عشق ۹. - سرتاج الشعراء ۱۰. - فاتح سنڌ ۱۱. - ديوان غلام اڪبر ۱۲. - ديوان
ڪوچهي ۱۳. - سوانح حيات ڪوچهي فقير ۱۴. - مثنوي عشق نامه ۱۵. - مثنوي درد نامه .
۱۶. - مثنوي گداز نامه ۱۷. - مثنوي رهبر نامه ۱۸. - مثنوي راز نامه ۱۹. - مثنوي تار نامه .
۲۰. - ديوان خدائي ۲۱. - سفر نامه ايران و عراق ۲۲. - انتخاب سنڌي ڪلام ۲۳. - قصو
۲۴. - عشق عجب اسرار ۲۵. - شاعر اعظم ۲۶. - شاعر هفت زبان و خريپاڪستان .
۲۷. - مڪمل سوانح حيات پچل سرمست ۲۸. - سدا حيات شاعر ۲۹. - الله ۽ دنيا ۳۰. - فيض فاني
اُردو ڪتاب :- ۳۱. - شاعر هفت زبان ۳۲. - مختصر سوانح حيات ۳۳. - عظيم شاعر و
مفڪر ۳۴. - مثنوي وحدت نامه ۳۵. - مثنوي وصلت نامه ۳۶. - غزل بحر طويل .
۳۷. - نهضت تصوف ۳۸. - سرتاج الشعراء ۳۹. - انتخابات اُردو ڪلام سرائيڪي ۴۰. - انتخاب
سرائيڪي ڪلام انگريزي ڪتاب ۴۱. - گريٽسٽ پوٽ ۴۲. - انٽرنيشنل پوٽ .
- زير طبع :- ۴۳. - دوله درازي جي مڊار جادر ۴۴. - سنڌي ترجمون ديوان
آشڪار ۴۵. - اُردو ترجمون ديوان آشڪار .